

Bütün ülkelerin proleterleri birleşin!
Karkerên hemû welatan yekbın!

İŞÇİNİN SESİ

5(1). Kongre'nin yolundan komünist partisiyle silahlan!
Yıl:12, Sayı:289, 26 Ağustos 1985

Özal'a karşı protesto sesleri giderek yükseliyor.
Adana yöresindeki tarım işçilerini fişledikleri ortaya çıktı.
Kürt halkına saldırılarını sürdüren Türkiye ordusu İran'a da girmiş.
Çıkacak olan af devrimcilerin affedilmesi değil burjuvazinin af dilemesi olacak.
Eğitim bir skandala dönüştü. Okullar açılınca öğrenci eylemleri kaçınılmazlaştı.
Petrol-İş üyesi 16.000 işçi greve hazırlanıyor.

Bu böyle gitmez

Türkiye'de yaşamın her alanında olaylarda bir yoğunlaşma var.

Özal'ın olaylı gezisi

Özal'a karşı protesto sesleri giderek yükseliyor. Özal'ın son gezisi olaylarla dolu bir gezi oldu. Rize'de Özal önce şaşırtıcı bir sesizlikle karşılaştı. Ardından yaşlı bir adam "çay paraları nerede" diye bağırarak tüm alanın protestosunu dile getirdi. Özal, "biz paraları ne zaman vereceğimizi biliriz" gibi bir yanıt vererek iyice sevimsiz duruma düştü. Ertesi gün yaptığı konuşmada ise "paraları harcamayın diye vermiyoruz" diyerek yöre halkını hepten kızdırdı.

Trabzon'dan Giresun'a giderken Espiye'de Özal "stadyum yaptıracağız" deyince bir genç "stadyum değil ekmek istiyoruz" diye bağırdı. Bunun üzerine Özal'ın hem de gülerek verdiği yanıt tam anlamıyla iğrençtir: "Bende biraz var, sana vereyim". Özal halkın ekmek sıkıntısıyla şimdi böyle alay edebilir ama son gülen iyi güler diye bir söz var. Halkın da onunla alay edeceği günler gelecektir!

Özal Giresun'da konuşurken dinleyenler onu sosyal refah vaadlerinin ne olduğu konusunda sorguya çekip, işsizliği protesto ettiler. Özal burada kem küm etti.

Ordu'da Özal'ın fındık fiyatlarının yükseleceğini söylemesi üzerine birisi "yalan söyleme" diye bağırdı. Özal buna hiç yanıt vermedi ama güvenlik kuvvetleri bağıran kişiyi tutukladılar.

Aşkale'de ise, alandakilerin "su su" diye bağırmaları üzerine Özal kürsüyü terketti. Artık protestolara dayanamadığını böylece belli etti. Olay basının kıyısında köşesinde konu olunca da, aradan geçen zaman içinde kendini toparlamış olan Özal, bilinen pişkinliği içinde kürsü yanlış yere yerleştirilmişti de ondan kürsüden indim dedi! Ve arkasından da göz ameliyatı bahanesiyle kendini Amerika'ya attı. Herhalde gözden çok sinir tedavisi görecek!

Hâlâ Özal insanların gözünün içine baka baka yalan söyleyip ekonomiye ilişkin pembe tablolar çizerken, piyasadaki para miktarının 1 trilyon 267 milyon liraya ulaştığı açıklandı. Ulusal gelir hesapları uzun süredir gizli tutuluyordu. Herkes bunun altından ne bit yeniği çıkacak diye bekliyordu. En sonunda ulusal gelir açıklandı ve bit yeniği de çıktı: Öngörülen %5.5'lik artış yerine %3.9'luk artış gerçekleşmişti. Ulusal gelir üzerindeki esrar perdesi çözülürken bu kez buğday üretimi konusunda bir karışıklık belirdi. Ortaya iki görüş atıldı. Biri buğday üretiminin 11 milyon ton, ötekisi ise 17 milyon ton olduğunu ileri sürüyor. Herhalde 17 milyon tonda karar kılacaklar çünkü Özal'ın "köylü altın yılını yaşıyor"(!) sözüne ancak öyle kanıt getirebilir durumdalar.

Ordunun çeşitli kirli çamaşırları

Köy halkı tam bu ne biçim altın yıl diye düşünürken, ortaya çıktı ki bir de Adana yöresinde fişleme başlamış. Köy muhtarlarına doldurulmaları için dağıtılan formlarda siyasi eğilim, ideolojik durum gibi sorular var. Bu fişleme olayı basında "köylü yurttaşlarımız"la ilgili olarak sunuldu ama gerçekte hedef Adana yöresindeki tarım işçileridir. Tarım işçileri herhalde günlük yaşam içinde öfkelerini, patlamak üzere olduklarını dile getirdiler ki bu fişler "gerekli" oldu. Fişleri hazırlayan da jandarma komutanlığı!

Fişleme basına yansıyınca, İçişleri Bakanı "araştırdı" ve olayın yalnızca Osmaniye ilçesinde olduğunu, fişleri toplattırdığını söyledi. Aynı gün HP Genel Sekreteri ise fişlemenin Adana'nın tüm ilçelerinde gerçekleşmiş olduğunu, Bakan'ın yalan söylediğini açıkladı. Fişleme olayına ilişkin şimdiki soru, "acaba yalnız Adana mı" sorusudur. Zira öfkeli olan ve bunu dile getiren artık o kadar çok ki!

Adana'da fişleme yapanlar, Kürdistan'da da ard arda operasyonlarını sürdürüyorlar. Ordu birliklerinin yalnızca Ağrı dağıyla ilgilendikleri söyleniyor ama gerçekte Ağrı ve Van çevresinde tüm köyler yerinden oynatılmıştır. Hatta bazı yabancı haber kaynaklarının bildirdiğine göre Türkiye ordusu bu kez de İran'ın 20km içine kadar girmiştir.

Tüm Türkiye'de yıllardır uyguladığı baskı ve işkenceyle, Türkiye Kürdistan'ında aylardır halka karşı yürüttüğü savaşla nefretleri zaten üzerine toplamış olan ordunun şimdi bir de başka kirli çamaşırları ortaya dökülüyor.

F16 rüşvet iddiasıyla başlayan olaylar genişliyor. Havelsan'ın eski ortağı Aydın Corp.'un Türkiye'ye gelen Türk asıllı Amerikalı sahibi Hakimoğlu konuştukça, Hava Kuvvetleri komutanlığı yapmış Şahinkaya gibi bazı "ünlü"lerin çeşitli dolaplar çevirdikleri ortaya çıkmaya başladı. Bununla da kalmayıp Havelsan'ın durumu konusunda hükümet çevreleriyle generaller arasında görüş ayrılığı çıktı. Konu basına yansıyınca hemen toparlanıp yine "birlik" içinde görüntüsüne büründüler.

Ama burjuvazi ne ülkede, ne de kendi içinde "birlik ve beraberliği" sağlayamıyor. DYP-MDP görüşmeleri sürerken, Vural Arıkan Çağdaş Demokrasi Partisi diye yeni bir parti kuracağını açıklamışken, şimdi Profesör Gürsoy'un Ulusal Demokrasi Partisi diye bir parti daha kuracağı duyuruldu. Bu da gösteriyor ki, varolan sağlı sollu burjuva partiler, oradan oraya koşturuyorlar ama rejimin çöküşünü önlemede, giderek batan hükümete alternatif yaratmada pek bir başarı elde edemiyorlar. Onları "anlıyoruz", başarı elde edecekleri bir durum da yok. Herşey ayaklarına dolanır oldu. Bunlardan biri de "af" konusudur.

Kim kimden af istiyor

Önce pişmanlık yasasını çıkardılar. Bu yasa halk arasında nefretle karşılandığı gibi, koca bir yasa çıkarmaya değecek kadar da "işe" yaramadığı görüldü. Öyle ki gazeteler, bu yasadan "yararlanarak" çıkan bir avuç kişinin adlarını şimdi "utanç", "korku" gibi kavramlarla birlikte vermek zorunda kalıyorlar. Kısacası pişmanlık yasası iflas etmiştir. Herhalde yakında Anayasa Mahkemesi de bu yasayı reddederek iflası resmileştirir.

Bu yasa iflas edince, siyasal tutuklular sorunu boylu boyunca önlerinde kaldı. Şimdi tüm siyasi partiler, liderler ve çeşitli yetkililer harıl harıl "formül" arıyorlar. "Formül" aramalarının nedeni "neyi delerek affı çıkaralım" sorunudur. Anayasa mı, Ceza Yasası mı yoksa başka bir yasa mı denilecek? Ayrıca "af"ın kimleri, hangi tutukluları kapsayacağı konusu da hararetli siyasal tartışmalara neden oluyor.

Bütün bu harıl harıl faaliyetin sonucunda öyle görünüyor ki bir "af" çıkacak. Ama bu, devrimci, ilerici tutukluların "affedilmesi" anlamına gelmeyecek. Halkın devrimci evlatlarına sahip çıkması, onların tutukluluğunu büyük bir kızgınlıkla karşılaması sonucunda korkudan burjuvazinin halktan af dilemesi olacak!

Af dilenecekleri konular bununla da bitmiyor. Türkiye'de eğitim-öğrenim bir skandala dönmüştür. Yönetmeliklerden harçlara, derslerin içeriğinden yurtlara, öğretim üyesi kıtlığından ders kitaplarına kadar eğitim her düzeyde her yönüyle bir sorunlar yumağı olmuştur.

Eğitim bir skandal oldu

Bir ilk okul öğrencisinin yalnızca okula başlaması 9000 TL. masraf anlamına geliyor. Buna karşılık okulda okuyacağı ders kitaplarının içeriğini Dinçerler gibi bilim düşmanları belirliyor.

Yüksek öğretimde bir öğretim üyesine düşen ortalama öğrenci sayısı geçen yıldan bu yıla 17'den 20'ye yükseldi. Sosyal bilimlerde bu ortalama 70 öğrenci. 7 yüksek okulda ise hiç öğretim üyesi yok. Buna karşılık YÖK, öğretim üyesi ihtiyacımız yok diyor ve 1402 yüzünden işinden uzaklaştırılmış öğretim üyelerini de işlerine almıyor.

Yüksek öğretim yapan 430 bin öğrenci olmasına karşılık ancak 19.000 öğrencinin yararlanabileceği kadar kütüphane vardır. Şehir dışında kurulu olan 23 üniversiteden yalnızca 6'sının servis otobüsü vardır. 17 üniversiteye gidiş geliş ayrı bir masraf kapısıdır. Yurt sorunu çözümsüz bir biçimde duruyor. Üniversitelerin ve Yurt-Kur'un tüm yurtları dolsa bile en azından 206 bin öğrenci açıkta kalıyor. Ne yapacak bu öğrenciler?

Eğitim hizmeti diye böyle bir skandal sunanlar bir de utanmadan harçlara %100 zam yaptılar. Sınıfta kalan %50 fazla ödeyecek. Yarısı peşin ödenecek olan harçların öteki yarısını ödemede sorun çıkarsa borca %75 faiz işleyecek. Daha düne kadar işadamlarının vergi borçlarını sudan ucuz faizle "cezalandırıp" onlara bedava kredi olanağı sağlayan devlet, iş öğrencilere gelince %75 faiz kesiyor!

Bütün bunların hesabını burjuvaziden soracak olan işçi sınıfımızın durumunu ise işçilerin kendi sözleriyle aktaralım. Petrol-İş'in yayınladığı *Nasıl Yaşıyoruz* broşüründeki söyleşilerde işçiler durumu ve kendi düşüncelerini çok güzel dile getirmişler.

İşçilerin dedikleri

Kimya sanayiinde çalışan 7 yıllık bir işçi geçim sıkıntısını şöyle anlatıyor:

> "30 bin lira ile karın doymuyor. Aldığımız bu parayı duyan bazı kimseler bu parayla yaşanır mı diyorlar. Elektronik beyine versek, ona sorsak nasıl geçinilir bu parayla diye, o bile bozulur valla..." *(agy, s.22)*

Bugün içinde yaşadığı çok zor koşullara rağmen, durumunu böyle şakayla anlatabilmek, işçi sınıfına özgü geleceği güven ve iyimserliğin bir örneğidir.

Yine kimya işkolundan bir başka işçi güçlüklerin nasıl aşılacağı sorusuna şöyle yanıt vermiş:

> "Aslında biz işçiyiz. Ben çalışarak karnımı doyuruyorum. Zaten şimdiden daha düşük ücret de alamam. Haklarım için ısrarlı olmaktan başka bir yolum var mı ki?" *(agy, s.23)*

Zincirlerinden başka kaybedecek şeyi olmayanların bu savaşım kararlılığı Türk-İş yönetimine karşı da ama Türk-İş'i bölmeme kararlılığıyla birlikte yansıyor. İşçiler Türk-İş'e "sahip çıkmayı" defalarca vurguluyorlar. Grev yasaklarından, kısıtlayıcı iş yasalarından söz ederken bir işçi şöyle diyor:

> "Bu konuda söylenecek çokşey var ama size kıssadan hisse: Ağaç baltaya demiş ki sapın benden olmasa beni zor keserdin." *(agy, s.18)*

Yani işçiler, Türk-İş yönetimi böyle olmasa grev yasakları, iş yasaları vız gelir bize diyorlar. Bunu böyle koyarak her halde Türk-İş yönetimini ya kendisini, ya en azından tutumunu değiştireceklerdir.

İşten çıkarmalar akın gibi sürüyor. Patronların işçilere olan borçları birikti. İşten çıkarılanlara tazminat ödememe de adet haline geldi. Daha çok sorunlar var. Buna karşılık küçük küçük bir sürü protestolar oluyor. Ayrıca, Petrol-İş üyesi 16.000 işçi de greve hazırlanıyor. Savaşım o ucundan bu ucundan yavaş yavaş kabarıyor.

S. Günbudak

İŞÇİNİN SESİ

Türkiye'den 4 kitap gönderilerek abone olunabilir. ■ Yazışma adresi: PO Box 407 London, E16 2EA ■ Baskı: Morning Litho Printers Ltd (TU) ■ Gönderilen yazıları yayınlayıp yayınlamama ve tersine bir istek belirtilmedikçe düzeltme, ya da kısaltma hakkı yayın kurulunundur. Hiçbir yazı geri gönderilmez.

Kıbrıs'a gönderilmiş Türkiyelilerin şikayetleri

Yoldaşlar,
Ortam gazetesinin 1 Temmuz tarihli sayısında Kıbrıs'ta yerleşen Türkiyelilerden bir gurupla yapılmış bir söyleşi yer aldı. Kendi durumlarını nasıl gördüklerini ve sorunlarını nasıl dile getirdiklerini yansıtmak açısından yazıyı faydalı gördüğüm için olduğu gibi sizlere aktarıyorum:

"Soru: Yukarı Değirmenliğe gelişinizi anlatır mısınız?

"Muhtar: Yukarı Değirmenlik köyüne 1975 senesinde yerleştik. Birçok vaadlerle bizi getirdiler. Başpınar suyunun bu bölgede olması ise, bizim Yukarı Değirmenlik bölgesine yerleşmemiz için bir neden oldu.

"Ancak Başpınar suyu erken kurudu. Topu topu iki sene faydalanabildik bu sudan. Şimdi ise içme suyu dahi bulmakta zorlanıyoruz.

"Soru: İçinde yaşadığınız sorunları anlatır mısınız?

"Muhtar: Ben mahalle muhtarıyım. 8 senedir mahallemde Rumdan kalma telefon kulübeleri olduğu halde, henüz bir telefon dahi taktırmayı başaramadım. Halbuki özel telefonlar torpilli olana, ricası geçene hergün takılabilmektedir. Ne biçim zihniyettir ki özel şahıslara telefon takılabildiği halde, bir mahalleye telefon takılmamaktadır.

"Recep: Bizi binbir vaadle feribota doldurup getirenler bizi sokağa attılar. Hiç mi hiç ilgilenmediler. Bizleri buraya kandırarak getirmelerinin nedeni meğer ucuz işgücü olarak kullanmakmış. Şu çevremize bir bakarsanız açık gerçeği rahatlıkla anlayabilirsiniz. İnşaatlarda, kanalizasyon işlerinde, geçici işlerde, taş ocaklarında çalışanlar TC kökenli vatandaşlardır. Ağır işlerde ucuz işgücü olduğumuz yetmiyormuş gibi, her türlü sosyal güvenceden mahrum olanlar yine bizleriz. Kısacası maşa gibi kullanılıyoruz.

"Soru: Devlet işlerinde, sosyal güvencesi olan işlerde çalışanlar yok mu aranızda?

"Muhtar: 500 nüfuslu bir köyüz. Böyle olduğu halde devlet işlerinde çalışan sadece bir kişidir. Başka da yok.

"Soru: 10 yıldır Kıbrıslı vatandaşsınız. İçinde yaşadığınız toplumdan şikayetçi misiniz?

"Muhtar: Şahıslar hakkında herhangi bir iddiada bulunmak istemiyorum. Ancak devlet yönetiminden, kuruluşlardan fazlasıyla şikayetçiyiz.

"Örnek olarak Değirmenlik kooperatifini ele alalım. Kooperatif bizim de malımız olduğu halde, Kıbrıslılara çalışıyor. Bizim taleplerimiz kulak arkası ediliyor.

"Hüseyin: Yukarı Değirmenlik halkı, kışın yağmurda yazın sıcağında kilometrelerce yolu yayan gidip-gelmek zorunda kalıyor. Yıllardır bu böyle. Şikayetlerimiz ise işe yaramıyor. Kime başvursak, geri tepiliyor.

"Soru: Kökeni Kıbrıslı olan yöre halkı ile ilişkileriniz var mı? Evlerimize kabul ettiğimiz Kıbrıs kökenli arkadaşlarınız oluyor mu?

"Kemal: Benim evim Kıbrıslı vatandaşları misafir etmeye müsait değildir.

"Hüseyin: Benim hiç Kıbrıslı misafirim olmadı.

"Recep: Çok az Kıbrıslı misafirim oldu.

"Halil: Ben Kıbrıslılarla kaynaşamadım. Evime de henüz gelen olmadı.

"Soru: TC kökenli vatandaşlarla, Kıbrıs kökenli vatandaşlar arasında bu anlattıklarınızdan hareketle bir kaynaşma olmadığını söyleyebilir miyiz?

"Kemal: Kaynaşmanın istenilen düzeyde sağlanamadığı açık. Ancak hor görme, ikilik, yönetim tarafında teşvik ediliyor.

"Değirmenlik Belediye Meclis üyesi: Gerek Rumun yerleşim hatası, gerekse bizim Kıbrıs'a yerleştirilmemiz, bizim için en büyük talihsizlik olmuştur. Neden? Bir dönem yapılan yasalar bizi kapsamıyor. Şimdi yapılan yasalar yine bizi kapsamıyor. Biz buraya getirilirken salt tarım işgücü olarak getirildik. Ancak tarım işlerinde çalışma fırsatımızda olmadı. Çünkü bütün verimli topraklar Kıbrıslılara dağıtılmıştı ve tarıma elverişli arazi bizler için kalmadı. Sonuç olarak bizler için işçilik yapmaktan başka çare kalmadı. Nitekim tüm köylüler işçilikle geçimini sağlıyor.

"Devlet bu halka sahip çıkmadı. Yalnızlığa terketti. Yani bu halk ve ne devletten, ne kooperatif ne de başka bir kuruluştan herhangi bir fayda görmemiştir.

"Bir örnek daha vereyim. Toprak sahibi 40-50 aile olduğu halde, 9 yıldır bir karış toprak bu ailelere verilmemiştir. Halk başkalarının yanında köle olmaya mahkum edildi.

"Bizim sorunlarımız seçimlerde akla gelir: Bunun dışında bizi hatırlayan yok.

"Hasan: Kireç fabrikasında işçi olarak çalışmaktayım. Ancak pek az Kıbrıslı arkadaşım vardır.

"Soru: Kıbrıs kökenli vatandaşlar ile kaynaşamamanın nedeni nedir sizce?

"Kemal: Farklı karakterlerin, alışkanlıkların kaynaşmayı engellemesi doğaldır. Ancak bu farklı alışkanlıklara sahip toplulukların kaynaşmasına hizmet eden girişimler de yeterince yapılmamış ya da engellenmiştir. Örneğin gençlerin Değirmenlik'le kaynaşmasını sağlamak için kulüp kurmak istediğimiz halde buna izin verilmemiştir. En önemlisi devlet organları bu kaynaşmayı sağlayıcı tedbirler almadılar. Bilakis körükleme yoluna gittiler. Bu ayrılıktan onların umdukları birşeyler vardı herhalde."

Devrimci selamlar
Metin Haznedar, Londra

Kuzey ülkelerinin atom silahlarından arındırılması için Norveç'te gösteri yapıldı.

Yoldaşlar,
Kuzey ülkelerinin atom silahlarından arındırılması için Norveç'te bir açık hava toplantısı düzenlendi.

Norveç'in başkenti Oslo'nun Holmenkollen tepesinden Nagasaki'ye atılan atom bombasının 40. yıldönümü olan 9 Ağustos'da düzenlenen toplantıya 15.000'e yakın insan katıldı. Kuzey ülkeleri hükümetlerini bölgenin atom silahlarından arındırılması ve atom silahlarının depolanmasını yasaklamak için anlaşma imzalamaya çağıran toplantıya birçok Avrupa ülkesinin yanısıra sosyalist ülkelerden de kutlama mesajları geldi.

Mesajlarında Finlandiya hükümeti, İsveç hükümeti, Danimarka meclisi, Grönland meclisi, Faer adaları meclisi, İzlanda meclisi ve Åland ülke komitesi atom silahlarından arındırılmış bir bölge fikriyle dayanışmalarını dile getirdiler. Bu arada Norveç başbakanının da bir mesajı okundu. Mesaj yuhlamalar arasında kayboldu, çünkü sekiz kuzey ülkesinden sadece Nato üyesi olan Norveç böyle bir anlaşmaya katılmadığını belirtti.

Birçok tanınmış sanatçının katıldığı toplantı hava soğuk olmasına rağmen akşamın geç saatlerine kadar sürdü.

Akşamın en etkili konuşması Grönland ülke komitesinden Hans Pavia-Rasing tarafından yapıldı.

"Bu günkü anmagününe (Nagasaki-günü) dünyanın diline savaş sözü girmemiş bir köşesinden 'ilkel ve medeniyetsiz' bir toplumdan selam getiriyoruz. O kadar medeniyet görmemiş bir halk ki başkalarını yönetmek ve sömürmek için binlerce kişiyi öldürmemişiz. Yok edip yıkan bir medeniyetin bir ucunda yaşayan bizler bu yok edici yıkıcı değerlerin toplumumuzu yönetmesine izin vermeyeceğiz."

Işıklı panelde gösterilen mesajında Sovyetler Birliği de şu sloganları desteklediğini yazdı. "Atom savaşına hayır", "atom silahlarından arındırılmış bir kuzey" ve "savaşsız ve silahsız bir dünya için." Bu arada Orta Amerika'da yapılacak büyük bir barış yürüyüşünden de söz etmek istiyorum.

1985 aralık ayından 1986 ocağına kadar Orta Amerika'da büyük bir uluslararası barış yürüyüşü yapılacaktır. Yürüyüş mesafesi kabaca 2000 km.dir. Bu mesafe kısmen yürüyerek, kısmen otobüs ve kamyonlarla katedilecektir. Panama'dan başlayarak yürüyüş, Costa Rica, Nikaragua, Honduras, El Salvador, Guatemala'dan geçerek Mexico City'de son bulacaktır.

Yaklaşık altı hafta sürecek ve 10 Aralık 1985'de başlayacak olan yürüyüş 20 Ocak 1986'da bitecektir.

Bu barış yürüyüşü daha önce yapılan barış yürüyüşlerinden farklı olacaktır. Bazı bölgelerde bazı güvenlik riskleri göze alınmaktadır. Yürüyüşün amacı ve hedefleri şunlardır:
Baskı rejimlerine ve onların destekçilerine politik baskı uygulamak ve dünyanın gözlerini onlara döndürdüğünü göstermek.
Orta-Amerika halklarıyla dayanışmayı dile getirmek ve mücadelelerinde yalnız olmadıklarını onlara göstermek.
Sürekli bir çalışma için örgütleri, guruplar ve kişilerle ilişki kurmak.
Orta-Amerika'nın kendi arasındaki dayanışmayı güçlendirmek.
Orta-Amerikalıların adil bir barış içinde yaşama istemelerini göstermek.
CONTADORA-gurubunun barış önerisini desteklemek.

Dağıtılan bir bildiride CONTADORA'nın ne olduğu anlatılıyor. Anlatılanlara göre, Contadora ülkeleri Meksika, Panama, Colombia ve Venezualla 1983 eylülünden bu yana Orta-Amerika'daki çelişkilerin barışçıl olarak çözülmesi yolunda çalışmalar yaptılar. Contadora planının baş noktaları ise şunlarmış:
* Halkların kendi kaderlerini kendilerinin tayin etme hakkı.
* Başka ülkelerin diğerlerinin iç işlerine karışmaması.
* Demokratik sistemlerin desteklenmesi.
* Silahlanmayı durdurma ve var olan silahların ve askerlerin azaltılması.
* Uluslararası askeri manevraların yasaklanması.
* Yabancı askeri danışmanların bölgeden geri çekilmesi.
* Bir ülkenin topraklarının başka bir ülkenin yıkımı için kullanılmaması.

Oslo'daki Barış Bürosu'nda çalışanlar yürüyüşe şimdiye kadar henüz Türkiyeli örgüt ya da kişilerin katılmak için başvurmadıklarını söylediler.

Devrimci selamlar.
Ersoy Şanlı, Oslo

PARTİ ÖRGÜTÜNE DUYURU

Yoldaşlar,
İstanbul'daki radyo yayınından sonra ordunun örgütümüz hakkında yeniden bilgi topladığını biliyoruz. Kongre'nin duyulması ile, düşmanların partimizin çalışmalarında daha bir canlılık beklemeleri de doğaldır. Başlı başına bunlar bir saldırının habercisidir. Bunlara bir de son sıralarda *Tercüman* gazetesindeki manşet "haberleri", ayrıca İngiltere'de yayınlanan *Private Eye* dergisinin ve menşeviklerin özel olarak bizim için çıkardıkları gazetenin hakkımızdaki "yayınlarını" da katarsak örgütümüze bir saldırının gelmekte olduğu açıktır. Türkiye'de yoldaşlarımızın çalışmalarını, bu durumu akılda tutarak, gerekli önlemleri alarak, ama daha da yükselterek sürdürmeleri büyük önem taşımaktadır.

Türkiye Komünist Partisi *İşçinin Sesi*
Merkez Komitesi

Bir gün mutlaka

Moskova'da "Bir Gün Mutlaka" başlığı altında, bir şiir antolojisi yayınlandı. Antolojide, çağdaş Türk edebiyatının en seçkin 27 ozanının antolojide 27 Türk şiirleri yer alıyor. Şiirlerin çevirilerini Radi Fish yaptı.

Geçtiğimiz yıllarda Mevlana Celalettin Rumi'nin de yaşamını roman olarak yazan, Rusça yayınlanan Radi Fish, bu kez Şeyh Bedrettin hakkında bir roman yazmış, Moskova'da yayınevine teslim etmiştir. Üç yıl önce Türkiye'de Şeyh Bedrettin'in yaşadığı bölgelerde tetkiklerde bulunan ünlü Rus yazarının bu son romanı sanat çevrelerinde merakla beklenmektedir.

Temiz bir kağıda basılan "Bir Gün Mutlaka" adlı Türk şiir antolojisinden sonra Radi Fish, Türkiyeli işçilerin Almanya'daki yaşamlarına dair yeni bir roman yazmaktadır. Kitap, yakında Rusça olarak yayınlanacaktır.

Sözünü ettiğimiz antolojide, şiirleri Rusça yayınlanan ozanların adları sırayla şöyledir: Nazım Hikmet, Orhan Veli, Melih Cevdet Anday, Oktay Rıfat Horozcu, Metin Eloğlu, Orhan Murat Arıburnu, Rifat Ilgaz, Hasan İzzettin Dinamo, Cahit Sıtkı Tarancı, Suat Taşer, Necati Cumalı, Ceyhun Atuf Kansu, Mehmed Kemal, Cahit Külebi, Ataol Behramoğlu, Özkan Mert, Tekin Sönmez, Avşar Timoçin, Ayhan Can, Ali Püsküllüoğlu, Halim Yazıcıoğlu, Ferhat Sılacı, Fahri Erdinç, Aydın Hatipoğlu, Fethi Savaşçı, Ali Yüce, Kemal Özer.

Kitabın sonunda ayrıca, ozanların yaşamları hakkında kısa bilgiler verilmiştir.

Sinem Katıksız

Uganda'nın darbeler dizisine yeni bir halka daha eklendi.

Darbelerden bıkan Uganda halkı gözünü devrime çeviriyor

Temmuz ayının sonlarına doğru Uganda'da yeni bir askeri darbe oldu. İktidarda bulunan devlet başkanı Milton Obote devrildi, yerine, Tuğgeneral Tito Okello'nun başında bulunduğu bir Askeri Konsey geçti. Askeri Konsey 1 Ağustos'ta başbakanlığa Paula Muwanga'yı atadı. Paula Muwanga Obote döneminde başkan yardımcısı ve savunma bakanıydı.

1971 öncesinde iktidarda yine Obote vardı. 1971'de İdi Amin Obote'yi deviriyor. 1979'da Obote İdi Amin'i deviriyor ve 1980'deki hileli seçimle kendini yeniden Devlet Başkanı seçtiriyor. Son olarak 1985'te Okello Obote'yi deviriyor.

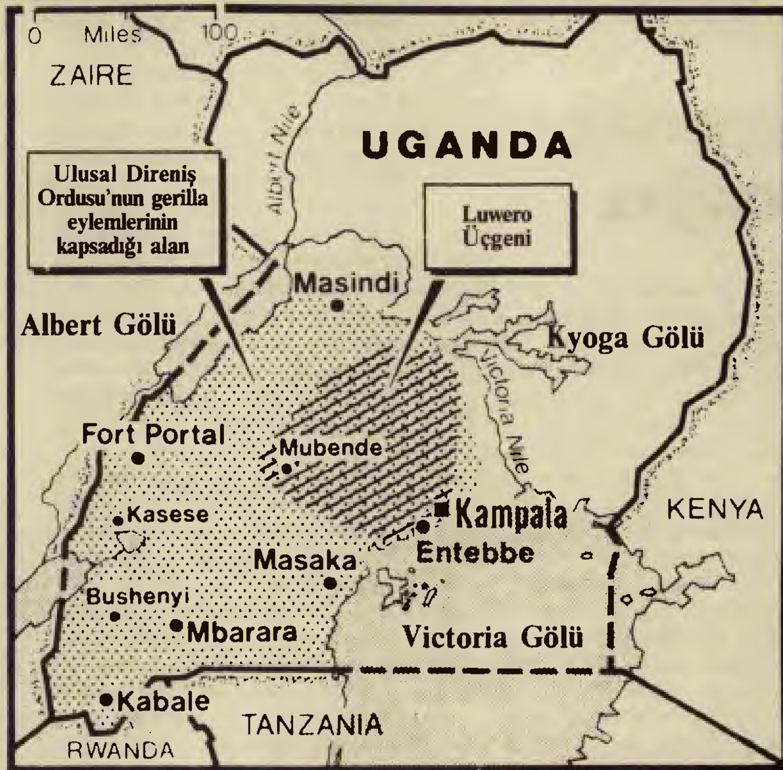
Bu son darbenin hazırlayıcısı Muwanga, Nile Mansions adlı karargahta yapılan işkencelerin ve 300.000 kişinin öldürülmesinin bir numaralı sorumlusuymuş. Ancak ülkede rejimin tüm baskılara karşın güçlenme grafiğini çok iyi izlemiş. Bir yandan işkence, baskı yaparken, bir yandan da bu hareketin liderleriyle gizli olarak iktidarı paylaşma görüşmeleri yapıyormuş. Obote durumu öğrenmiş ve görüşmeden çıkan Ulusal Direniş Ordusu liderini pusuya düşürerek öldürmüştür. Obote Muwanga'nın planlarını öğrenince, Muwanga elini çabuk tutup, Obote onu ortadan kaldırmadan Tuğgeneral Okello'yla anlaşarak darbeyi tezgahlamış.

Uganda gibi ülkelerde gelişen kapitalizmin emperyalizme bağımlı ve güdük burjuvazisi bir türlü "yönetemiyor". Yönetebilmek için uyguladığı baskı ve terör yoksul halk yığınlarının yaygın ve şiddetli patlamalarına yolaçıyor. Bu yüzden sık sık darbeler oluyor ve gelen her yeni cunta haksızlığı ortadan kaldırmayı işkenceye son vermeyi ve ülkeye demokrasi getirmeyi vaadediyor. Tabi, yönetememe krizi kısa sürede tüm bu vaatlerin rafa kaldırılmasını beraberinde getiriyor.

Bu durumun farkında olan Muwanga şimdi kendisinin mensup olduğu ve en varlıklı diye bilinen Baganda kabilesiyle direniş hareketinin desteğini kazanmaya çalışıyor. Bu yüzden bu kesimlerin temsilcilerinin hükümette yeralması için yoğun görüşmeler yapıyor. İktidarın tabanını genişletmek istiyor. Ancak Muwanga'nın işkencelerinin 300.000 kişinin öldürülmesinin anıları henüz tazedir ve başlangıçta görünüşe aldanarak bir an için darbeye sempatiyle yaklaşan bu kesimler darbeyi Muwanga'nın oyunu olarak nitelemeye başladılar. Muwanga da başbakanlığa gıptayla bakmadığını, gerekirse çekip gideceğini söylüyor.

Yukarıda: Katliamlardan artakalan insan kemiklerini bulan ve derin derin düşünenler...

Yanda: Ulusal Direniş Ordusu gerillaları önceleri eylemlerini Luwero üçgeninde sınırlıyorlardı. Şimdi bu üçgeni bırakıp ülkenin öteki bölgelerine yayıldılar ve birçok şehri ele geçirdiler.

Devrik Obote'yi ülkenin üç yıllık dövizini karşılayacak miktarda dövizi kendisiyle birlikte kaçırıp hırsızlık yapmakla suçlayan darbe mimarları da Obote'den daha temiz değiller. Muwanga'nın yurt dışında kaçırılmış paralarla alınmış bir villası ve büyük bir balıkhanesi olduğu biliniyor. Muwanga başbakanlığa gıptayla bakmadığını söylerken bu sığınağına güveniyor olsa gerekir. Ayrıca yeni yönetim kadroları, bir zamanlar yolsuzlukla suçladıkları İdi Amin dönemi generallerini yeniden yönetime çağırıyorlar.

Darbenin Uganda'nın karşı karşıya olduğu sorunları çözme şansı yoktur. Yaşam yine kendi yasalarıyla yürüyor. Açlık ve sefalet çeken halk, dükkanları yağmalıyor. Belirsiz bir programa sahip olan gerilla hareketi çalıların arasında ve başkent Kampala'nın çok yakınlarında iktidarı ele geçirme kavgasını sürdürüyor. Nitekim bir hafta içinde Muwanga'ya iki suikast girişiminde bulundu, iki önemli kent gerillaların eline geçti.

Birbiri peşi sıra gelen saray darbelerinin sorunları çözememesi sonucu, halkın darbelere beslediği yanlış umut giderek zayıflamıştır. Oportünizmin de katkısıyla Nasırcılığın dünya çapında sempati kazandığı dönemin tersine bugün artık ezilen halkların darbelerden umut beklemesi eğilimi yalnız Uganda'da değil genel olarak giderek azalmaktadır. Burjuvazi bunun farkındadır. Nitekim Uganda'daki son darbeyle ilgili olarak Asyalı bir iş adamı şunu söylüyor: "Uganda Doğu Afrika'nın adını lekeliyor." *(The Observer*, 4 Ağustos 1985) Bu sözler darbelere karşı halk yığınlarında oluşan antipatinin burjuvaziyi yeni seçenekler aramaya zorlamasının işaretidir. Yoksa burjuvazinin gerçekten saray darbelerine karşı olmasının değil! Ülkemizde Demirel'in, Cindoruk'un darbelere karşı sıklaşan açıklamalarının da nesnel kaynağı aynı eğilimdir.

Halklar gözünü devrime çeviriyor.

Kamil Uçar

Kapitalist tekeller, yapım hatasıyla çıkan uçakları bile bile piyasaya sürüyorlar.
Kapitalizmin kâr yasası insan hayatını hiçe sayıyor.

Uçak kazalarının suçlusu kapitalizmdir

Ağustos ayı içerisinde dünya kamuoyu bir uçak faciasına daha tanık oldu. Japon Hava Yolları'na bağlı Amerikan yapımı Boeing 747 uçağı, kalkışından 50 dakika sonra, muhtemelen arka kanat ve kapısındaki hatalar nedeniyle 524 yolcusuyla birlikte düştü. Yolcuların 520'si bu korkunç kazada hayatlarını kaybettiler. Uçağın pilotu kontrol kulesi ile yaptığı son konuşmasında uçağın kapısının bilinmeyen bir nedenle açıldığını ve kontrolün kaybedildiğini bildirdi. Kazadan az önce bir amatör fotoğrafçı tarafından uçağın çekilen fotoğrafında da arka kanadın kopmuş olduğu belirlendi.

Ancak bütün bunlara rağmen uçağın düşmesinden hemen sonra ileri sürülen savlar teknik hatanın dışındaki olasılıklar üzerinde yoğunlaşıyordu. Örneğin pilot hatası veya sabotaj gibi. Jumbo uzmanlarına göre ise uçağın düşmesine yıldırım isabet etmesi yol açmıştı. *(Yeni Asır*, 13.8.1985)

Öte yandan geçtiğimiz Haziran ayı içerisinde İrlanda açıklarında düşen Boeing 747'nin düşüş nedenini belirleyecek olan rapor verilerin eksikliği nedeniyle tamamlanamadığı halde sabotaj ihtimali ön plana çıkartılarak jumboların yapımcı şirketinin lehinde bir çözüme varılmıştı. Bu kazada hayatlarını kaybeden 329 kişi ile beraber son iki ayda Boeing 747'lerin yaptığı kazalarda hayatlarını yitiren insanların sayısı 849'dur.

1970 yılında piyasaya sürülen Boeing 747 Jumbo uçakları 15 yıllık tarihlerinde 15 kaza yaptılar: "Bunların üçünde jumbolar nedeni anlaşılmadan ve hiç bir tehlike uyarısında bulunmadan radar ekranından kaybolup yere veya denize çakıldılar. Üç kaza da jumbo jetlerin inişe geçtiğinde meydana geldi. İki tanesinde ise Tenerif havaalanı pistinde birbirleriyle çarpıştılar. İkisi de havaalanında yanarak yok oldu." *(Yeni Asır*, 13.8.1985)

Boeing şirketinin sözcüsü Bill Mellon, Boeing 747 yolcu uçaklarının bütün Boeing firmasının en güvenilir uçakları olduğunu ve şimdiye kadar kapı sistemleriyle ilgili hiçbir problemle karşılaşılmadığını söyledi. *(Tercüman*, 15.8.1985)

Ancak *Los Angeles Times* gazetesi, Federal Sivil Havacılık Bürosu'na son beş yılda Amerikan hava yolu şirketlerinden Boeing 747'lerde kapı sistemlerinin hatalı olduğu konusunda 56 rapor geldiğini yazdı. *(agy)* Kazadan kurtulan hostes de uçağın açık kapısından masmavi gökyüzünü gördüğünü söylüyordu. Bunun üzerine Bill Mellon tekrar karşımıza çıkıp, 1979 yılında benzeri bir kazada pilotun uçağı can kaybına yol açmadan indirebildiğini söyleyerek, bu kazada da tecrübeli pilot Takahama uçağı piste indirebilirdi, diyor. *(Newsweek*, 26.8.1985) Sanırız Boeing şirketinin bu uyanık sözcüsü sonunda "Düşmez kalkmaz bir Allah" diyecek!

Son 15 yılda düşen bu uçaklar, kapitalizmin kâr yasasının insan hayatını hiçe sayan işleyişini sergiliyor. Kapitalist tekeller, bir dizi tasarım ve mühendislik hatasıyla çıkan "mamulleri" bile bile piyasaya sürüyorlar. Eğer, istatistik olarak hesapladıkları kazalarda ölecek yolcuların ailelerine verilecek tazminatlar, bu teknik hataları gidermenin maliyetinden azsa, uçağı bu haliyle kullanıma sokmak onlar için daha "kârlı" oluyor.

Aşırı kâr hırsıyla bu tür "görünmez kazalara", iş kazalarına, çevre kirlenmesine yol açan kapitalizm, insanlık önünde suçludur.

Başak Uludağ, Londra

Burjuvazi ve oportünizm korksun!
Geliyoruz, geleceğiz, yakındır!

KONGREMİZİ COŞKUYLA KARŞILADIK

Değerli yoldaşlar,
TKP'mizin 5(1). Kongre'sini çoşkuyla karşıladık. Türkiye'de Leninci ideoloji ile donanmış, gerçek anlamda komünist biricik partinin üyeleri olmanın onurunu bir kez daha duyduk. Kongre kararları ışığında görevlerimize yeniden sarıldık. Kongremiz oportünizme, parti anlayışını sulandırmaya çalışanlara, parti düşmanlarına sert bir tokattır.

Türkiye devrimci hareketinin tarihinde, parti örgütlerinin tam anlamıyla temsil edildiği, ülke gerçeklerine uygun kararların ve hedeflerin bu denli açık bir dille ifade edildiği bir başka kongre yoktur. Türkiye burjuvazisi, yarım yüzyılı aşkın bir süredir, komünist dünya görüşüne sımsıkı sarılmış böyle bir parti görmemiştir. Burjuvazi ve oportünizm korksun. Bu kez kongresini yapmış komünist partisi olarak geliyoruz. Türkiye'de devrime öncülük yapacak TKP'mizden başka parti yoktur. Devrimi yapacağız, burjuvazi ve oportünizmi ezeceğiz. Yaşasın TKP-*İşçinin Sesi!*

Ankara Bölge Komitesi

Kıran kırana savaşacağımız
günler uzak değil

Silahlanıyoruz kazanacağız

Sizlere yazmakta epey bir ara verdim. Bir süre yazışmadık ama yüreğimiz aynı ateşle yanıyor. Kongremizin ışığında, devrimi zafere ulaştırmak azmiyle canla başla çalışıyoruz. *İşçinin Sesi*'nin doğru devrimci ideolojik hattını özümseyerek, devrimci savaşa hazırlanıyoruz. *İşçinin Sesi*'nin her sayısı bize büyük coşku veriyor. Ufuklarımızı açıyor. Gazetenin elimize ulaşması bizleri çok sevindiriyor. Gazetemize güncel siyasal gelişmelerden bazılarına ve burjuva kamptaki çaresizliğe ilişkin düşüncelerimi yazacağım.

Evren "Anayasa değişebilir... ama ruhunu zedeleyecek değişikliklere kesin karşıyım" diyor. (8 Ağustos, *Milliyet)* Burjuvazinin faşist güçleri bile bu kadar fırıldak gibi dönmek zorunda kalıyorsa sonlarının yaklaştığını gördükleri, sınıf savaşının derinden dev dalga halinde kabarmakta olduğunu iliklerinde duydukları içindir. Evren sözde anayasayı deldirtmeyecekti, şimdi yalnızca ruhunu(!) bekliyor. Bekçiliğini yaptığı anayasasından tavizler bahşetmeye başladı. Çünkü düzenleri çatırdıyor, başlarına yıkılacak! Evren kelleyi koltukta görüyor, kelle gitmesin diye kendisi gitmeye bile hazırmış! Halka sorarmış, anayasa değişikliği kabul görürse yanılmışım der, çeker gidermiş! Hem burjuvazide böyle çekip gidecek göz yok. Hem de halk Evren'in yanılmışım diye çekip gitmesine göz yumacak değil. Gel bakalım hesap ver diyecektir.

Burjuvazinin her renkten sözcüleri harıl harıl çalışıyorlar. Sosyal demokrat kanattakilerin tüm yarışmacıları 'ilgi çekici'. Halk benimseseydi İnönü'yü, SODEP'i bu birleşme olur muydu? Tutulmadıklarından, ortadan silinmemek için HP-SODEP birleşiyor. Burjuvazinin bu taktiği de tutmayınca ortaya tek seçenek olarak sosyal demokrat kesimin en solunda duran DESOP'u sürecekler. Finans-kapitalin has adamlarından Vural Arıkan da sahneye çıkıyor. Çağdaş Demokrasi Partisi'nde şansını deneyecekmiş. Sakıp Sabancı da politikaya atılırsa hiç şaşırmayacağız.

Burjuvazinin çeşit çeşit sözcülerinin demokrasi havariliğine soyunmaları hiç boşuna değil. Yığınlara hoş görünmeye çalışarak devrimin önüne set çekmek, devrimi önlemek istiyorlar. Yığınları, işçi sınıfını devrim yolundan engelleyebilmek için çabalıyorlar. Ama tüm çabaları boşa çıkacak. İşçi sınıfının kendi öz partisinin yığınlarla kaynaşmasını önleyemeyecekler. Partimiz yığınları devrime seferber edecek. Bu çok seslilik de onların son çırpınışları olacak.

Bugün Türkiye'de halk yığınlarına burjuvazinin devleti ekonomik siyasal hiçbir hak ve demokrasi bahşedemez. Demokrasiyi devrimci savaşımla kazanacağız. Devrimi gerçekleştirmek işçi sınıfımızın, halklarımızın tek kurtuluşudur. Kongremizin ışığında yığınlarla bütünleşip burjuvaziyi ezip geçeceğiz. İşçi sınıfının halkın tüm demokratik istemlerine burjuvazi karşılık veremez. Af isteminde de tantanalarıyla halkı uyutamayacaklar. Ne burjuvazi komünistleri, devrimcileri affetsin, ne de halk burjuvaziyi affedecektir. Halkımız hepsinden hesabını soracaktır. Uzak değil kıran kırana savaşacağımız günler. Yığınların önünde, onların yanında. Demokrasi için tek yol devrim. Marksist-Leninist pırıl pırıl komünist ideolojimizi alnının akıyla yükseltenlere yürekten devrimci selamlar.

5(1). Kongre'nin yolundan komünist partisiyle silahlan!

Yaşasın Marksizm-Leninizm!

M. Keskinler, Zonguldak

DYP'nin siyasal savaşımının *ana hedefi*
kendi solunda duranlardır.
Bunlar arasında da okun asıl sivri ucu komünistlere,
devrimcilere yöneliktir.

DYP'ye dem krat diyenl r budala mı hain mi?

Emine Engin

Geçenlerde MDP'nin yeni yöneticileri Celal Bayar'ın elini öpmeye gittiklerinde, Bayar onlara "Türkiye'yi komünistlere bırakmayın" diye öğüt vermiş. *(Cumhuriyet,* 8.8.1985) Bu sözler, burjuva sınıfının çıkarlarıyla ve burjuva devletinin tarihçesiyle özdeşleşmiş bir kişinin genel olarak anti-komünistliğine verilebilir. Ama gerçekte, bu sözlerin ardında, Celal Bayar'ın genel olarak anti-komünistliğinin ötesinde, özel bir vurgu vardır.

Kongre kararlarımızda, "Türkiye öyle bir aşamaya varmıştır ki, gerçek anlamda siyasal özgür yaşam, ancak *devrimle kazanılabilecek bir demokrasi* sorunu olmuştur" deniyor. *(Belgeler,* s.40) Kongremiz "Türkiye'nin gereksinimi parti" belgisi altında toplandı ve bu gereksinimi giderme yolunda partimizin görevlerini belirlerken demokrasi kavgasına, demokrasi kavgasında proletarya hegemonyasına özel ağırlık verdi:

"Türkiye'de süreçler kızışıyor. Devrimci harekete, örgütlü proleter gücüne yine tarihsel sorumluluk düşecektir. Halkımızın alınyazısını değiştirebilmek için tek yol proletarya hegemonyasında demokrasi savaşımının içinden yükselecek, sosyalizme açılan *İleri Demokratik Halk Devrimi*'dir. Bu devrimin utkusu için bugün işçi sınıfının en acil gereksinimi partidir." *(agy,* s.41)

Kısacası kongremiz, Türkiye'nin gereksinimi, döne döne demokrasi kavgası veren, bu kavganın içinde proletarya hegemonyasını yaşama geçiren ve proletarya hegemonyasında devrimi zafere götürmeye kararlı, savaşkan bir komünist partisidir dedi. Biz bu gereksimi giderdiğimiz ölçüde, Türkiye'de çoktan alevlenmiş olan demokrasi kavgasının içinden devrimin yükselmemesi için hiçbir nesnel neden yoktur. İşte Celal Bayar da bunu görerek "Türkiye'yi komünistlere bırakmayın" diye öğüt vermiş.

Bayar öğüt vermese de zaten burjuvazi durumu çok iyi görüyor. Halkın içinden buram buram bir ekmek ve demokrasi özlemi yükseliyor. Burjuvazinin bütün öz güçleri ve beşinci kolları bu özlem karşısında harekete geçmiştir. Harekete geçenler arasında *görünüşte* en hareketlisi de Demirel ve DYP tayfasıdır. Önce bunların son aylarda dediklerine ve demediklerine kısaca bir bakalım.

Katranı kaynatırsın olur mu şeker

DYP Kongresi'nde icazet yenilgiye uğrayıp, Cindoruk seçildikten sonra DYP'nin hareketliliğinde gözle görülür bir artış oldu. Demeçler, bildiriler, geziler ardarda dizildi. Küçük küçük birçok açık hava ve kapalı salon toplatısı yapıldı. Bütün bu yoğun faaliyet boyunca *görünüşte* çok keskin sözler edildi.

Karadeniz gezisinde Cindoruk "devlet terörüne karşıyız" diyor. *(Cumhuriyet,* 7.7.1985) Devlet terörü dediği darbeyle başa gelmiş ordunun uyguladığı terördür. Ama seçimle başa gelmiş hükümet yasal yollardan terör uygularsa bu devlet terörü olmuyor. Nitekim aynı konuşmada "komünist partilere olan yasak haklıdır, doğrudur" diyor. Yani illegal çalışan komünistler, polisin Anayasa'daki adam vurma "hakkı" uyarınca sokakta vurulsalar da bu devlet terörü değil! Şimdi DYP devlet terörüne karşı mı sayılacak? Hiç de sayılmayacak. Yalnızca, devletten yaka silken, ordudan nefret eden bir halk ile karşı karşıya olduğu için özünde devleti ve orduyu aklama çabasıyla demagoji yapıyor.

Halkımızın "businessman" Özal'dan ve ordudan nefreti, Cindoruk'a "biz ... ne ensesi kalınlardan ne de üniformalılardan emir almayız" da dedirtiyor. Aynı konuşmada Cindoruk "yasalardaki haklarımızı kullanın, bağırın, çağırın, ... sessizliğinizi bozun, yalnız değilsiniz, biz bunun için buradayız" diyor. *(Cumhuriyet,* 8.7.1985) "Bağırın, çağırın" gibi kulak tırmalayan sözler ardında Cindoruk gerçekte yasalara övgü düzüyor. Sanki bu yasalarda hak varmış!

DYP Genel Başkan Yardımcısı ve devlet terörü uzmanı Baki Tuğ'un "DGM'leri ezdik diye bağırırken, buna kahramanca karşı koyan gerçek Anadolu çocuğu, milliyetçi asker" diye lanse edildiği bir toplantıda da Cindoruk DYP'yi "komünizmin en büyük düşmanı" olarak tanıttı ve DYP'nin "sayın Cumhurbaşkanımızın ve anayasamızın teminatı altında" olduğunu belirtti. *(Cumhuriyet,* 10.7.1985) "Sayın Cumhurbaşkanı" iyi, orduda Baki Tuğ gibi "kahramanlar" da var. Eh devlet terörünü de herhalde o başıbozuk erler uyguluyorlar! "Devlet terörüne karşı" (!) olan DYP, komünizmin de en büyük düşmanı olduğuna göre bu devlet terörü denen nesne komünist erlerin işi olmasın?

"Tek yol devrim" belgisi ne denli haklıymış diye düşünen halkın karşısına "tek yol erken seçim" diye çıkan Cindoruk, "gelin devleti millet olarak ele geçirelim... Seçimlerden çıkan sonuç sizin emrinizdir, kimse ondan yüksek değildir" diyor. *(Cumhuriyet,* 11.7.1985) Başka konuşmalarında da kullandığı "millet devlete el koymalıdır" gibi sözlerle gerçekte Cindoruk "el koyma" kavramını sulandırmaya ve devrimi kafalarda seçim düzeyine indirgemeye çalışıyor. "Sandığa sahip çıkın, yasaklar devrilsin" *(Cumhuriyet,* 26.7.1985) Nerede sandık, nerede "devrilme" kavramı? Üstelik "devrilmesi" istenen yasaklar da yalnızca Anayasa'nın geçici maddelerindeki yasaklardır! Yani asıl yasaklar kalıyor.

Cindoruk devrimi bir yandan seçimle eşitleyerek onun halkın kafasında tuttuğu yerin önemini küçültmeye çalışırken, bir yandan da devrim kavramını başka yollardan bulandırmaya çalışıyor. 12 Eylül darbesine "ihtilal" adını takmış. İkide bir, "ihtilal karşı ihtilal getirir" *(Cumhuriyet,* 19.7.1985), "ihtilal çare değildir" *(Cumhuriyet,* 6.8.1985), "ihtilal şokunu atlatmaya çalışıyoruz" *(Cumhuriyet,* 14.8.1985) gibi sözler diyor. Güzelim ihtilal kavramını içini, sevimsiz, çirkin 12 Eylül faşist darbesinin deneyimiyle doldurmaya çalışıyor. Ancak ne yapsalar halkın ihtilale olan ilgisinin, bugün ortalıkta nutuk atan siyasi partilere olan ilgisinden çok daha fazla olduğunu gördüklerinden olsa gerek, Cindoruk, sürekli olarak siyasete ilgisizlikten şikayet ediyor. *(Cumhuriyet,* 11.7 ve 14.8.1985)

Yukarıda örneklerini verdiğimiz "el koymak", "bağırıp çağırmak", "devirmek" gibi keskin sözlerin içini boşaltıcı yönde konuşurken, Cindoruk aynı zamanda dişe dokunur hiçbir demokratik istemi göstermelik olarak bile öne sürmüyor. Kendisini "Anayasa'ya ve yasalara riayet eden bir parti genel başkanı" olarak tanıtıyor. *(Cumhuriyet,* 26.7.1985) Anayasaya ve yasalara eski siyasiler üzerindeki yasak konusu hariç, hiç mi hiç dil uzatmıyor. Hatta komünist partisinin yasak olmasını savunuyor. Bir yerde "basında sansür var" demişti. 15 gün sonra "basın bütün gerçekleri yazıyor" diyerek, bunu da geri aldı. *(Cumhuriyet,* 25.7 ve 8.8. 1985)

Demirel de Anayasa'nın yalnızca geçici maddelerine karşı. İstenirse Anayasa, anayasal yollardan değiştirilebilir diyor ama bir kez, kendisi değişmesini savunmuyor, ikincisi bu gibi sözleri Evren de eder oldu. Demirel Anayasa çerçevesinde partilerin kurulabileceğini söylüyor ve düşünce özgür olsun ama hareket anayasa çerçevesinde kalsın diyor. Zaten bu anlamda düşünceyi 141-142 bile yasaklayamaz! Tüm demokrasi yaygarası ardında Demirel de hiçbir ciddi yasal değişiklik önermiyor. Özal gitsin, ben geleyim demokrasi gelmiş olur demeye getiri-

yor. *(Cumhuriyet*, 27.7., 28.7., 14.8., 16.8.1985)

Bir insan hiçbir dişe dokunur değişiklik savunmadan ben gelince demokrasi gelir diyorsa, kendi hükümetine ilişkin bazı veriler sıralamak zorundadır. Demirel de sıralamış. "Bugün söylediklerinizle geçmiş icraatınız farklı değil mi" diye soran Anka muhabirini yanıtlarken şöyle demiş:

"... En az sıkıyönetimi ben yaptım, en çok yürüyüş benim zamanımda oldu, en geniş basın hürriyeti benim zamanımda oldu ve bu anayasaya göre vatandaşın hakları varsa 'bunu kullanmalıdır' diyen benim. Böyle olunda benim çizgimde bir kırıklık yoktur. Ben dün de demokrattım bugün de demokratım. 25 senelik siyasi çizgimde en ufak bir kırılmayı kimse gösteremez. Hep düzgün bir çizgidir." *(Cumhuriyet*, 27.7.1985)

Bu söylenenlerin iki yönü var. Biri, geçmişte yükselmekte olan şanlı bir sınıf savaşının dayatmalarını, yani kendi yenilgilerini, Demirel bugün zafer gibi sunuyor. Halkımızın göreceli olarak en demokratik koşulları yaşadığı devrimci sınıf savaşı günlerini mallanıyor. Burjuvazi göstere göstere işçi sınıfının devrimci savaşımını demokrasiye örnek gösteriyor. İkincisi doğru yanıdır. Gerçekten de Demirel'in çizgisi hep düzgün bir çizgidir. Dün de demokrat değildi, bugün de değildir. Dün ne yaptıysa, bugün de onun ötesinde tek bir değişiklik önermiyor. Ancak bu durumda DYP'nin önüne hoş bir açmaz çıkıyor.

Hani "gerçek" demokrasi? Sanki dünden farklı şeyler yapacaklarmış gibi bir "gerçek demokrasi" yaygarasıdır tutturdular. Şimdi de dün neysek bugün de oyuz diyorlar. Dünkü güdük demokasiyi, bugün "gerçek" sıfatı ekleyerek halkın önüne sürmek istiyorlar. Dün istediklerin anayasa değişikliklerini içinde taşıyan 1982 Anayasası'na karşı çıkmayarak, hatta, dünkünden de daha güdük bir "demokrasi" tezgahlıyorlar. Katranı kaynatınca şeker olmadığı gibi, AP'yi de kaynatınca demokrat olmuyor.

DYP kime karşı ve nasıl savaşıyor

DYP demokrat olmadığı için ona kızmıyoruz. Zaten başka türlü bir beklentimiz yoktu. Değil DYP'nin, tüm Türkiye burjuvazisinin demokrat olmadığını ve olamayacağını yıllardır defalarca yazdık, söyledik.

DYP'ye kızmadığımız gibi, onu kendi başına bir tehlike olarak da görmüyoruz. Halk DYP'nin, tam deyimiyle Cemazi-el Evvel'ini bilir. Halkın istediği demokrasiyle DYP'nin "gerçek demokrasisi" arasında hiçbir ilişki yoktur ve halkımızın sağduyusu bunu anlamaya yeterlidir.

DYP'yi konu etmemizin nedeni ne ona kızmamız, ne de onu tehlikeli bulmamızdır. Bu konuda sol hareket içinde karışıklık yaratanlar olduğu için bizim de konuya değinmemiz gerekiyor. Tehlike DYP'den değil, onun kuyruğuna takılanlardan kaynaklanıyor. Bu yüzden bize ayanı beyan etmek düşüyor.

Karışıklık iki ana noktada toplanıyor. Birincisi DYP'yi ana olarak Evren-Özal takımının düşmanı olarak göstermektir. İkincisi, DYP'nin propagandasının demagoji olmadığını savunmaktır. Sırayla bunlara bakalım.

"Tüm dünyada burjuva devletinin bürokratik merkeziyetçi yapısı hem ekonomik ilerlemeye, hem kapitalizmin bunalımının derinleşmesine, emperyalizmin giderek daha gericileşmesine denk düşer biçimde merkezileşmektedir. Güçlü ekonomilere sahip, bunalımları daha az ciddi olan emperyalist ülkelerde bu merkezileşme, burjuva demokrasisi ile şimdilik yanyana yürüyebiliyor. Oysa Türkiye gibi, ekonomik bunalımların ve onun üstünde yükselen toplumsal-siyasal bunalımların derin olduğu ülkelerde batı tipi burjuva demokrasisi bile merkeziyetçilik isteyen yapıya ayak bağıdır. Türkiye öyle bir aşamaya varmıştır ki gerçek anlamda siyasal özgür yaşam, ancak *devrimle kazanabilecek bir demokrasi* sorunu olmuştur." (TKP-*İşçinin Sesi* 5(1). Kongre, Belgeler, s.40)

DYP "el koymak", "devirmek", "bağırıp çağırmak" gibi kulağa keskin gelen sözlerle şarlatanlık yapıyor. Bunca şarlatanlığın ardında Anayasa'da ve yasalarda hiçbir ciddi değişiklik önermiyor. Bu durumda, Anayasa'da ve yasalarda hiç değişiklik önermeyenlerle mi fikir ayrılığı büyük olacak, yoksa şu ya da bu ölçüde ama daha ciddi değişiklikler önerenlerle mi? Tabii ki önerenlerle.

Bunun da doğal mantıksal sonucu olarak, DYP'nin siyasal savaşımının *ana hedefi* kendi solunda duranlardır. Bunlar arasında da okun asıl sivri ucu komünistlere, devrimcilere yöneliktir. DYP'nin hükümetle de kavgası vardır ama bu, ana hedefle yürüttüğü kavganın ancak bir yan ürünüdür.

Bugün DYP'nin bütün çabası "patlama tehlikesini" önlemeye yöneliktir. Halkın karşısına keskin sözlerle çıkıyor ki, "ha davayı militanca savunanlar var, patlamaya gerek yok" dedirtsin ya da bunu dedirtemiyorsa, patlama oluyorsa, o zaman da kendi denetiminde olsun. DYP'nin istediği halktaki baruttun, komünist ve devrimci ateşle yanyana gelmesini engellemektir.

DYP tüm varlığıyla patlama tehlikesini önlemeye çalışıyor ama bunu yaparken sosyal demokratların "patlama tehlikesi" edebiyatından dikkatle ve özel olarak kaçınıyor. Bu sözü bir kere bile ağızlarına almadılar. Bu anlama gelebilecek sözleri bile sık etmiyorlar. Buna ve bir de ettikleri keskin sözlere bakarak DYP'yi ana olarak, hem de patlamadan korkmayacak kadar militanca(!) "Evren-Özal diktatörlüğüne" karşı savaşıyor sanmak ya budalalık ya hainliktir.

DYP'nin demagogluğuna ilişkin ikinci noktaya gelirsek, onu ele alırken yukarıda söylediklerimiz de daha iyi açılacaktır.

DYP topu topu iki şey savunuyor: Erken seçim ve Anayasa'nın geçici maddelerinin kalkması. Anayasa'nın öteki gerici maddelerine hiç dil uzatmıyor. Bu denli cılız bir içerikle, kopardığı "demokrasi" gürültüsü sistemli bir demagojiden başka hiçbir şey değildir.

Demagoji duygu sömürüsü demekir. Halkımız devlete, orduya, hükümete, işkencelere, idamlara diş bilemiştir. Öfke gerçekten patlama noktasına doğru yaklaşmaktadır. Ekmek ve demokrasi için militan devrimci savaşa ciddi bir özlem halk arasında hızla yayılmaktadır. Bu durumda DYP, halkın ne ekmek, ne demokrasi istemlerine hiçbir ciddi çözüm önerisi getirmediği halde, "el koymak", "devirmek" türü keskin sözlerle halkın duygularını sömürmeye çalışıyor. Halkın nabzına göre şerbet vermeye çalışıyor ama verdiği şerbet bugünkü anayasanın, ekonomi siyasetinin vb. ta kendisidir. Bu aşağılık bir demagojidir. Buna demagoji değil demokrasi kavgası demek de ya sersemlik ya yine hainliktir.

DYP sistemli bir demagoji kampanyası yürütüyor. Halkın idamlara karşı duyduğu nefreti yakalayıp, idam edilmiş olan Menderes'e bağlıyor. DYP idamlara karşıysa Menderes'e kadar gerilere gitmeye hiç gerek yok. Birçok idam onaylandı. İnfaz edecekler. Bunlara karşı konuşsun! Ama konuşmuyor. Bunlara gelince "anayasal idamlar"(!) oluyor.

DYP'nin sola açık saldırıları demagojiktir, bütün demagojisi ise zaten sola saldırıdır. Halkta devlete, orduya, burjuva sınıfına karşı olan ve halkı komünistlerin, devrimcilerin yanına koyan duyguları alıp, içi kof dışı keskin sözlerle, yönü olabildiğince sağa çevirmeye çalışıyor. Bu arada halkın burjuva soluna, sosyal demokrasiye karşı duyduğu güvensizliği gerçek sola maletmeye çalışıyor. Halkın sol üzerindeki yasaklara duyduğu tepkiden DYP'ye puan topluyor. Ayrıca, halkın nabzına göre dilini, tutumunu da değiştiriveriyor. Bunların bazılarını örnekleyelim.

İlk başta din, bayrak, ezan diye çıkan ve DYP'yi komünizmin en büyük düşmanı ilan eden *(Cumhuriyet*, 10.7.1985) Cindoruk, bundan bir ay sonra, yazdığı anti-komünist şiiri okumak isteyen bir kişiye, "başka bir şiirini okusan" demek gereksinimini duymuştur. *(Cumhuriyet*, 12.8.1985) Komünizmin en büyük düşmanı ilan edilen partinin genel başkanı, bu ince değişikliği ancak bir nedenle, anti-komünizmin halkın hiç de hoşuna gitmediğini sezerse yapar. Cindoruk bunu sezmiş ve rotayı değiştirmiştir.

Cindoruk, SODEP'ten şikayetçiyiz, bizi desteklemesi yetmez, vatandaşı aktif alana çekmek gerek diyor. *(Cumhuriyet*, 9.7.1985) Sonra "solun da haklarını biz savunuyoruz" diyor. *(Cumhuriyet*, 11.8.1985) Medeni kanunumuzda ailenin reisi kocadır, öyleyse DSP'nin reisi kim olacak gibi de bir soru atıyor. *(Cumhuriyet*, 12.8.1985)

Bir demagoji yumağı. Halkın SODEP'in pasif duruşuna duyduğu tepkiyi de, SODEP'e verdiği desteği de kullanıyor. Gerçek solu burjuva soluyla eşitleyici tonda konuşarak sosyal demokrasinin günahlarını komünistlere devrimcilere de maletmeye çalışıyor. Halk acaba kadın lidere ne der, bunun yoklamasını yaparken, "medeni kanunumuzun" da savunusunu yapıyor. Daha da sıralanabilir. Ama şunlar açıktır:

DYP bugün ana olarak Evren Özal diktatörlüğüne karşı değil, kendi soluna, en başta da komünistlere, devrimcilere karşı savaşıyor. Bu bir. İkincisi, DYP demokrasi değil demogoji kavgası veriyor. İçerik olarak savunduğu hiçbir ciddi değişiklik yoktur, tek yaptığı keskin biçimlerde konuşmaktır.

Kötülerin bir sıralaması

Durum böyleyken, sosyal demokratlar Cindoruk'un da zevkle kullandığı gibi, DYP'yi destekliyorlar. Ayrıca, yine Cindoruk'un zevkle kullandığı gibi, sosyal demokratlar DYP'den daha pasif, daha az militan gözüküyorlar. Yani bugün sosyal demokratlar DYP'den de mi daha kötüdürler?

Burjuvazinin hiçbir kolu kanadı, bu arada sosyal demokratlar da demokrat değildir. En büyük korkuları "patlama tehlikesi"dir. Bu yüzden değil "sosyal" demokrat, burjuva demokratı bile olamazlar. Daha da sayılabilir ama bir noktada haksızlık yapmayalım. DYP'den daha kötü değillerdir. Bugün görünüşte DYP'den daha pasif konumda olmaları tam da bu nedenledir.

"Türkiye'de süreçler kızışıyor. Devrimci harekete, örgütlü proleter gücüne yine tarihsel bir sorumluluk düşecektir. Halkımızın alınyazısını değiştirebilmek için tek yol proletarya hegemonyasında demokrasi savaşımının içinden yükselecek, sosyalizme açılan *İleri Demokratik Halk Devrimi*'dir. Bu devrimin utkusu için bugün işçi sınıfının en acil gereksinimi partidir." (TKP-*İşçinin Sesi* 5(1). Kongre, Belgeler, s.41)

DYP çok konuşup, boş konuşuyor. Bu nedenle istediği gibi keskinleşsin, hiçbir "tehlikesi" yok. Ama sosyal demokratlar, işçi sınıfı ve halk açısından çok yetersiz olmakla birlikte, anayasa değişikliği gibi bazı şeyler savunuyorlar. Yelpazede sosyal demokrat yerini tutabilmeleri için en azından bunları savunmaları gerekir. Böyle olunca da sırtlarında yumurta küfesi vardır, fazla keskinleşemezler. Yoksa o çok korktukları ve önlemek için çabaladıkları patlamayı kendi elleriyle davet etmiş olurlar. Böyle birşey yapmalarını ise hem kendi karşı devrimci vicdanları engeller, hem de kazara yapacak olurlarsa üzerlerine gelecek baskı engeller. Bu yüzden şu sıralarda DYP'den daha pasif bir durumdadırlar.

DYP'de içerik boş olduğu için biçimde keskinlik olabilmektedir. Sosyal demokratlarda ise içerik biraz daha doluca olduğu için, onlar biçimde dikkatli olmak zorundadırlar. Bu sosyal demokrasi için köşeye sıkışmak demektir. Bazı sol fikirleri devrim korkusuyla birlikte savunmaya çalışmanın, savunuyor görünmenin açmazı içindedirler. DYP gibi yüksek düzeyde demagoji yapamıyorlar. Doğrusu, Türkiye gibi bir ülkede, hele bugün sosyal demokratlık zor zanaat! En küçük demokratik reformların bile devrime takıldığı Türkiye'de sosyal demokratlar da devrim korkusuna takılıp kalıyorlar! Ve bu açmazları içinde, DYP'yi desteklemek gibi adımlar da atıyorlar!

Gerçekte sosyal demokratlara da kızılacak bir durum yoktur. Adamlar böyleler ve başka türlü olamazlar. Başka türlüsünü beklemek için bir neden yoktur. Bazı sol görüşler savunarak solun önünü tıkamaya çalıştıkları için onları sürekli sergilemek gerekir. Halkımız onların da Cemazi-el Evvel'ini biliyor. Yapılacak sergilemeyi kendi pratiğiyle birleştirerek gayet güzel algılar. Gelelim ortada halkın değil bilincini, sağduyusunu bile bulandıran oportünizm vardır.

Resmiler ve onların çömezlerinden oluşan sol birlik hem sosyal demokrasiyi, hem DYP'yi destekliyor. DYP'nin doğru yolda olduğunu söyleyecek kadar ileri gittiler. Ortalıktaki demokrasi yaygarasının demagoji olmadığını söylüyorlar. DYP'yi bile birliğe çağırıyorlar. Bunları solun içinden yaptıkları için de solu arkadan, hem de bu kez daha öldürücü bir düzeyde vurmaya çalışıyorlar. Yani "ilerlediler".

Gerçekte şöyle bir etrafa bakınca, bütün siyasal güçlerin geçmişten ders çıkararak kendi çizgisinde "ilerlediğini" görüyoruz. DYP 1982 Anayasası'nın getirdiği sistemi savunarak eskisinden de daha anti-demokratik konuma ama daha yüksek dozda demagojiye doğru "ilerledi". Sosyal demokratlar eskiden olmayan anayasa değişikliği gibi bazı sorunlarla, bu yüzden de daha pısırık durma açmazıyla karşılaştılar, yumurta küfesi taşımaya doğru "ilerlediler". Küçük burjuva oportünistler kuyrukçuluğu DYP mertebesine ulaştırarak, gerçekte menşeviklikten bile uzaklaşıp sosyal demokrasiye doğru "ilerlediler". Eh işçi sınıfı da boş durmadı. O da kendi komünist çizgisinde ilerledi. Türkiye'nin gereksinimi olan parti de kongresini yaptı, dönemi, görevleri net olarak belirledi, örgütünü hazırladı. Öyle görünüyor ki eskisinden daha yüksek bir sınıf savaşı yaşayacağız ve demokrasi kavgasını bu kez kazanacağız. Celal Bayar istediği kadar öğütler yağdırsın, "Türkiye'yi komünistlere bırakmayın" desin!

Türkiye burjuvazisinin patlamaları engelleyecek ödünler verme olanağı yoktur

Kürdistan'da köş ye sıkışan Türkiy burjuvazisidir

Sömürgeci Türkiye burjuvazisinin Kürdistan'daki operasyonları son sıralarda Ağrı dağı ve Van çevresinde yoğunlaşmaktaydı. Geçtiğimiz günlerde Türkiye ordusunun hızını alamayıp İran'ın 20km içine girdiği söylentileri yayıldı. Sözde bazı yabancı uyruklu dağcıların Ağrı dağında saldırıya uğraması bahane edilerek başlatılan ve hızını alamayıp İran'a kadar uzanan bu son operasyonlarla Kürt halkına yönelik devlet terörünün boyutları bir kez daha örneklendi.

Uzun bir süredir basın, Kürdistan'daki operasyonlara ilişkin olarak yalnızca sıkıyönetim komutanlıklarının gerçekleri dikkatle gizleyen bildirilerini yayınlıyordu. Son sıralarda operasyonları övme çabası içinde basın kendinden de birşeyler yazmaya başladı. Bununla birlikte bazı gerçekleri ağzından kaçırmaya da başladı. Basılan resimler bile Kürdistan'daki baskının boyutları hakkında bir bilgi veriyor!

Hürriyet ve *Milliyet* gazeteleri "Doğu Beyazıt, Iğdır ve Aralık jandarma komando birliklerinin çembere aldığı Ağrı dağında göçerler ve hayvan besicileri dağdan indirildi" diye yazıyor. Bunun açık Türkçesi, Ağrı dağı ve eteklerinde yaşayan herkesin, Osmanlı'nın eskiden yaptığı gibi başka yerlerde mecburi iskana tabii tutulduğudur. Ağustos ayı başlarında ABD Dışişleri Bakanlığı Türkiye'ye gitmek isteyen vatandaşlarına "Doğu Anadolu'ya gitmeyin, giderseniz Türk güvenlik kuvvetleriyle işbirliği içinde olun" diye uyarı yayınladı. Türkiye gazetelerinde de yer alan bu uyarı, Kürdistan'da Türkiye ordusu zor durumda kaldığında bölgede tüm yaşayanların yaşamını tehdit eden saldırılardan kaçınmadığının düpedüz belgesidir.

Geçmişte Kürt ulusunun varlığını ortadan kaldıramayan, gelecekte de bunu başaramayacağını gayet iyi bilen Türkiye burjuvazisi, bu umutsuzluğun hırçınlığıyla bir yandan Kürt halkına savaş açarken, öte yandan Kürdistan'la açık açık bağ kurmadan bazı ödünler vermek, en azından veriyor görünmek zorunda kalmaya da başlamıştır.

Son bir yıldır "Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerini kalkındırma" konusunda plan üstüne plan hazırlandı. Birçok burjuva gazeteci "bu bölgelerin içler acısı" durumunu dile getirdi. Ve son zamanlarda Kürdistan'a yönelik 250 milyar liralık bir yatırım ödeneğinin ayrıldığı belirtilmeye başlandı.

Hürriyet gazetesine demeç veren ve "Doğu ve Güneydoğu'ya yatırım projeleri" üzerine çalıştığı belirtilen bir "yetkilinin" açıklaması şöyle:

> "Öncelik verilecek, *işgücü yoğun* projelerin başında *konfeksiyon, halıcılık, ağaç işletmeciliği, el ile üretilen eşya sanayii ve hayvancılık* geliyor. Üzerinde durulan kentler arasında Şanlıurfa, Mardin, Bitlis, Bingöl ve Tatvan bulunuyor." *(Hürriyet,* 1 Ağustos 1985)

Emperyalistleşme özlemiyle yanıp tutuşan Türkiye tekelci burjuvazisi, ona köşeyi döndürecek sermaye birikimini sağlamak için Türkiye işçi sınıfını, iç sömürgesi Kürdistan'ı ve sömürgeleştirme doğrultusunda önemli adımlar attığı Kuzey Kıbrıs'ı iliğine kadar sömürmüştür, sömürmektedir. Ama bu sömürü, talan ve baskı mantığının yolaçacağı patlamalardan da ölesiye korkmaktadır. Bu korku onu ödünlere zorlamaktadır.

Türkiye burjuvazisi için ölüm çanları tam da bu noktada çalmaktadır. Onun patlamaları engelleyecek ödünler verme olanağı yoktur. Bağımlı kapitalist yapı bunu engellemektedir. Kürdistan'a yönelik ve il altından yürürlüğe sokmaya çalıştığı ödün siyasetinin cılızlığı da bu yüzdendir. Kürdistan için ayrılan ödenekler, toplam yatırım ödeneklerinin %25'i kadardır. Toplam bütçenin ise ancak %5'i kadardır. Bu cılızlığın göstergesidir. Ancak cılızlığına karşın Kürdistan konusunda verilen en azından veriliyor görünmek istenen ödünler söz konusudur. Kürt ulusuna yönelik saldırıların doruğuna ulaştığı bir zamanda bu tür şirin görünmeler ödüne zorlanmış olmanın göstergesi olmaktan başka anlam taşımaz.

Kürt ulusal sorunun çözümü bu ödünler değildir. Çözüm ayrılma, ayrı devlet kurma hakkının tanınmasıdır. Kürt ulusal sorununu yalnızca kapitalizmin sonucu olarak ortaya çıkan bölgeler arası dengesizlik olarak anlamak, burjuvazinin kabul sınırları içinde kalmayı kabullenmektir. Burjuvazinin zorda kaldığı zaman savunabileceği bir anlayıştır.

Burjuvazi bu ödünlerle hem belki patlamaları bastırabileceğini, hem de bu yatırımlar gerçekleşirse ileride Kürdistan'ın entegrasyonunda yeni aşamalara varabileceğini hesaplamaktadır. Onun hesabı tutmayacaktır. Burjuvazinin baskı, katliam ve yok etme siyaseti zaten tutmamıştır. Vereceği bazı ödünlerle Kürt halkının savaşımını durdurması da çok güçtür. Zira bu tür ödünler Kürt proletaryasının nicelik olarak artmasını ve süreç içinde nitelik olarak güçlenmesini sağlamaktan öte hiçbir işe yaramaz. Bu ise Kürdistan'da daha sağlıklı bir halk hareketi demektir. Sömürgeci burjuvazi ne yaparsa yapsın kendi mezar kazıcılarını güçlendirecektir. Kongre kararlarımız Kürt halkının kurtuluş yolunu da aydınlatmaktadır. Zorluklar, geçmişin yığdığı güvensizlik gibi olumsuzluklar ve sömürgeci burjuvazinin baskıları Türkiye proletaryasının, Kürt-Türk devrimci güçlerinin aynı kanaldan akıp sömürgeci finans-kapital egemenliğini yıkmasını engelleyemeyecektir.

Kamil Uçar

Demokratlığın bir ölçütü de Kürt halkının ayrılma hakkını savunmaktır

Demokratlık taslamak yetmiyor demokrat olmak gerek

Genelkurmay Başkanlığı'nın, Türkiye Kürdistanı'nda yürüttüğü operasyonlarla ilgili yerli ve yabancı basına bilgi(!) vermesi üzerine Uğur Mumcu, 18.8.1985 tarihli *Cumhuriyet* gazetesinde 'Açıklık' başlıklı bir yazı yazdı. Yazı şöyle başlıyor:

> "Genelkurmay Başkanlığı'nca güneydoğudaki olaylarla ilgili konularda yerli ve yabancı basına bilgi verilmesi yararlı olmuştur. Açıklıkta her zaman için yarar vardır. Bu açıklık, olayların şu ya da bu nedenle saptırılmasını ve sömürülmesini de önleyecektir.
>
> "Doğu ve güneydoğu bölgelerimizdeki azınlık ırkçılığına dayalı bölücü eylemlerin bugün olduğu gibi dünü ve önceki günü de vardır. Bu geçmişe şöyle bir göz atarsak, bu başkaldırma girişimlerinin ardında hep bu yörelerde Kürt ve Ermeni devleti kurma planlarını buluruz."

"Ulusal sorunda komünistlerin ilkesi, 'ulusların yazgılarını kendilerinin belirlemesi' hakkıdır. Bu hakkın özü, ayrılma, ayrı devlet kurma hakkıdır. Türkiye Komünist Partisi, Kürt ulusunun ayrılma hakkını kayıtsız koşulsuz benimsemiştir. Ulusların kendi yazgılarını çizme hakkını savunmak, ayrılmayı savunma anlamına gelmez. Ayrılma hakkının öteki yüzü birleşme özgürlüğüdür."

Bir kere, U. Mumcu "azınlık ırkçılığı" diyerek, çoğunluk tarafından yapılan ırkçılığı aklamaya çalışıyor. Oysa ırkçılığa karşı çıkmak demokratlığın en basit göstergelerinden biridir.

İkincisi, U. Mumcu bugün yapılan operasyonların altında 'azınlık ırkçılığına dayalı bölücü eylemler'in olduğunu yazarak sahte demokratlığını açıklamış oluyor. Türkiye burjuvazisi yıllardır Kürt halkını sömürmüştür. Burjuvazinin Kürdistan'da baskı uygulaması, operasyon yapması için hiç de gerçek ve haklı gerekçelerin olması gerekmez.

Üçüncüsü, her ulusun kendi yazgısını belirleme hakkı Birleşmiş Milletler'in vb. belgelerine bile girmiş basit bir demokratik haktır. Türkiye'de Kürt halkının ayrılma, ayrı devlet kurma hakkını savunmak komünistliğin değil, en başta *demokratlığın* ölçütüdür.

Komünistlerin tutumu nettir ve partimizin 4. Programında da açıkça yer almıştır:

> "Ulusal sorunda komünistlerin ilkesi, 'ulusların yazgılarını kendilerinin belirlemesi' hakkıdır. Bu hakkın özü, *ayrılma,* ayrı devlet kurma hakkıdır. Türkiye Komünist Partisi, Kürt ulusunun ayrılma hakkını kayıtsız koşulsuz benimsemiştir.
>
> "Ulusların kendi yazgılarını çizme hakkını savunmak, ayrılmayı savunma anlamına gelmez. Ayrılma hakkının öteki yüzü birleşme özgürlüğüdür."

Evet, ayrılma hakkını kayıtsız koşulsuz savunmak komünistlerin görevidir. Ama yukarıda da belirttiğimiz gibi sadece komünistlerin değil aynı zamanda demokratların da görevidir.

U. Mumcu ise bakın neler diyor:

> "Kurtuluş Savaşı öncesi ve sonrasında doğu ve güneydoğu bölgelerimizde Kürt ve Ermeni devleti kurma girişimleri kapitalist ABD ve İngiltere tarafından açıkça desteklenmiş ve örgütlenmiş Marksist-Leninist Sovyetler Birliği de silah ve para yardımını Ermenilere toprak verilmesi koşuluna bağlamak istemişti. Dün Hıristiyan İngiltere tarafından *'hilafet, padişahlık ve şeriatçılık'* istekleriyle kışkırtılan azınlık ırkçılığı bugün de hiç kuşkusuz başka güçler ve devletlerce Marksist-Leninist görüntülerle sunuluyor. Amaç değişmez; padişahçılık ve şeriatçılık gibi Marksistlik ve Leninistlik de azınlık ırkçılığının maskesidir. Amaç bölgede bir Kürt devleti kurdurtmaktır. Böyle bir devletin kurulmasında birden çok ülkenin çıkarı vardır. Hele Ortadoğu'daki sıcak savaşları düşünürseniz...
>
> "Doğu ve güneydoğu yörelerimizdeki Kürt ve Ermeni devleti kurma planları dün olduğu gibi bugün de dış destekle sahnelenmektedir. Suriye'de Ermeni ve Kürt silahlı kampları bulunmaktadır. Avrupa'nın birçok kentinde Ermeni ve Kürt örgütleri birlikte çalışmaktadırlar. Kürt ve Ermeni örgütleri Batı istihbarat odaklarının gözleri önünde eylemler koyuyorlar. Konu bu açıdan çok düşündürücü değil midir?
>
> "Yapılan açıklamalar çok yararlı olmuştur. Bölücülüğü çirkin amaçlarıyla birlikte sergilemek onlarla mücadele etmenin yollarından biridir. Açıklıkta yarar görüyorum..."

"... TKP-*İşçinin Sesi* 5(1). Kongresi, — Kürt halkının baskıya, teröre ve zorla asimilasyona karşı süren savaşımını desteklemeyi, — Bu savaşımı Türkiye işçi sınıfının yürüttüğü savaşımla tek bir devrimci kanalda birleştirmeyi ve dün olduğu gibi bugün de Kürt halkının ayrılma hakkını ikircimsiz savunmayı karar altına alır." (TKP-İşçinin Sesi 5(1). Kongre Belgeler, s.73)

Açıklıkta biz de yarar görüyoruz. Bırakalım şu bu istihbarat örgütünü, komployu bir yana. Kürt ulusunun ayrılma hakkını tanıyor mu Uğur Mumcu? Açıklıkta yarar gördüğüne göre şunu da bir açıklasa.

Bizler her zaman açık olduk. Son olarak 5(1). Kongremiz de konuya ilişkin olarak şöyle seslenmiştir:

> "... TKP-*İşçinin Sesi* 5(1). Kongresi,
>
> "— Kürt halkının baskıya, teröre ve zorla asimilasyona karşı süren savaşımını desteklemeyi,
>
> "— Bu savaşımı Türkiye işçi sınıfının yürüttüğü savaşımla tek bir devrimci kanalda birleştirmeyi ve dün olduğu gibi bugün de Kürt halkının ayrılma hakkını ikircimsiz savunmayı karar altına alır." (TKP-*İşçinin Sesi* 5(1). Kongre Belgeler. s.73)

5(1). Kongremiz yolumuzu aydınlatıyor!

Eser Aydın

Bütün ülkelerin proleterleri birleşin!
Karkerên hemû welatan yekbın!

İŞÇİNİN SESİ
ÇEK-AL

5(1). Kongre'nin yolundan komünist partisiyle silahlan!
Yıl:12, Sayı:289, 26 Ağustos 1985

İspanya'dan öğretici deneyler - II

Memet Kurtalan

Monarşi

Franko faşizminde yönetici sınıfın ta başından beri en büyük endişesi, bu olağanüstü devlet biçiminden, olağan, dolayısıyla daha güvenli bir yönetim tarzına nasıl geçileceği idi. Gerçi rejim yıllar içinde, yönetimin örgütlenmesinde — kural değilse de — belli gelenekler yaratmıştı. Örneğin, *Movimento* içindeki gurupların hangi bakanlıkları elinde tutacağı üstüne sessiz anlayışlar oluşmuştu. Ama yine de herşey Franko ekseni etrafında dönüyordu. Ya Franko ölürse ne olacaktı? Sistemin kendini yeniden üretme yeteneği yoktu. Sistem, Franko'dan sonra bu makamın hangi kurallarla doldurulacağını söylemiyordu. Bu yüzden, iktidar gurupları arasında çatışmaya, daha kötüsü, yeni bir iç savaşa yol vermemek için sarsıntısız geçişin koşulları önceden hazırlanmalıydı. Yönetici sınıfın bu gelecek korkusu, Franko faşizminin iktidar koridorlarında "halefin belirlenmesi" tartışması olarak kristalleşti.

Franko faşizmi, 14 Nisan 1931'de monarşiyi deviren cumhuriyetçilere karşı koalisyondan çıkmıştı. Tarihsel gelenekler, koalisyon içindeki eğilimler ve İç Savaş'ın mantığı açısından Franko sonrası için en akla yakın çözüm monarşinin geri getirilmesiydi. Franko bu yöndeki beklentileri dikkate alarak, 1 Nisan 1947 tarihli bir yasayla İspanya'nın gelecekte monarşiyle yönetileceğini ilân etti. Yasa, belirsizdi, zaman limitleri koymuyordu, ama yönetici elitteki daralan yüreklere biraz su serpti.

"Halefin belirlenmesi" tartışmasıyla murad edilen ne olursa olsun, Franko'nun erkenden gitmeye hiç niyeti yoktu. Bunun için de kabul edilen geleceği, yani monarşiyi kendi elinde tutmalıydı. Gelgelelim tahtın meşru varisi Don Juan yurtdışında sürgündeydi ve başından beri Franko'yla arası bozuktu. Don Juan'ın İç Savaş'ta milliyetçiler safında görev alma istemi geri çevrilmişti. İç Savaş kazanıldıktan sonra da tahtına oturtulmayarak mağdur edilmişti. Bu yüzden Don Juan, 1945'de Hitler faşizmi ininde gebertilirken Lozan'da yayınladığı bir bildiriyle Franko'yu "totaliterliğin iflasını kabul etmeye ve iktidarı monarşiye bırakmaya" çağırmıştı.

İlişkilerinin bu netameli durumuna rağmen, Franko, 1948'de San Sabestian açıklarındaki yatı *Azor*'da Don Juan'la bir görüşme yapmayı başardı. Don Juan'ı, iki oğlunu İspanya'ya eğitime yollamaya ikna etti. 1948 sonbaharında 10 yaşındaki Juan Carlos ve küçük kardeşi Alfonso, San Sabestian'a geldiler. Bu sabiler, yanlarına katılan 12 seçme öğrenciyle birlikte özel hocaların elinde ve Franko'nun doğrudan gözetimi altında öğrenime başladılar. Juan Carlos, daha sonra, ordunun çeşitli akademilerinde, yine Franko'nun doğrudan seçtiği generallerin rahle-i tedrisinden geçti.

Franko, kendi hazırladığı Juan Carlos kartını alternatifsiz kılabilmek için hanedanın öteki üyelerinin siyasal davranışını dikkatle izledi. Çünkü, rejimin gelecekte monarşiye dönüşeceğinin ilanıyla kraliyet ailesinin siyasal değeri artmıştı. Çözülme ilerledikçe iktidar bloğundan kopanlar, arkasına dizilecekleri bir hanedan üyesi arayışına gireceklerdi. Örneğin, Carlist'ler 1968'de Prens Carlos Hugo'nun kişiliğinde böyle bir şapka bulmuşlardı. Franko, Carlist'lerin 21 Aralık 1968 gösterisinden sonra Hugo'yu sınırdışı etti. Carlist'ler bu sefer Prens Xavier'e sarılınca, Franko, gözünü kırpmadan onu da 27 Aralık 1968'de ülke dışına attı.

Burjuva yazarlar, Franko'nun Juan Carlos'u sık sık ziyaret ettiği ve ona oğlu gibi davrandığını söylüyorlar. Neyse, Franko yetiştirmesinin sadakatine yeterince kanaat getirdi ki, 22 Temmuz 1969'da Carlos'un elinden tutup *Cortes*'in önüne çıkardı. Önce ona *Movimento* ilkelerine iyice bir bağlılık andı içirdi. Sonra, Juan Carlos'u geleceğin kralı olarak ilan etti. O günden sonra İspanya halkı Juan Carlos'u televizyonda hep Franko'nun iki adım gerisinde, gözleri hafif aşağıya inik ve hazırolda gördü. Franko öldükten iki gün sonra, 22 Kasım 1975'de taç giyen Juan Carlos işte böyle biriydi.

Aslına bakarsanız, Juan Carlos'un tahtın varisi ilan edilmesi kraliyet geleneklerine uymuyordu. Çünkü meşru varis Don Juan'dı ve o tahtan feragât etmedikçe veraset sırası oğluna gelemezdi.

Franco, Don Juan'la bunun da pazarlığını yapmak istemişti. Bu yüzden, Juan Carlos'un yeni doğan çocuğunu vaftiz için Don Juan'a 30 Ocak 1968'de İspanya'ya giriş izni vermiş ve muhalefet odaklarıyla konuşmasına göz yummuştu. Bu süre içinde Don Juan'la iki görüşme yaptı ama istediğini koparamadı. Çünkü Don Juan yurtdışındaki burjuva muhalefetle içli dışlıydı. Ve geleceği kurtarma derdine düşen burjuvazinin bu kolu da Don Juan kartını yedekte tutmak istiyordu. Onun için, Juan Carlos geleceğin kralı ilan edilince, Don Juan bir bildiri yayınlayarak, Franko'yu sert bir dille eleştirdi. İspanya'nın sorunlarının çözümü için tek yolun demokrasi olduğunu söyledi.

Burjuva yorumcular, tarihi şans ve kaza unsurlarıyla açıklayan, toplumları statik düşünen anlayışlarıyla, Franko'nun kendi izinden gideceğini sanarak Carlos'a bel bağlamasının büyük bir siyasal hata olduğunu söylüyorlar. Onlar anlamıyorlar ki, Franko'yu bir halef seçmeye iten motifler de, Carlos'un "demokrasiye geçiş"de oynadığı büyük rol de bu bireylerin kendi iç dünyalarıyla açıklanamaz. Bu bireylerin davranışını, yükselen ve iyice genişleyen toplumsal muhalefet koşullandırıyordu.

Rejimin çözülmekte olduğu açıktı. Bu durumda, burjuvazinin yönetici sınıf olarak geleceği kurtarmasında nesnel bir işbölümü olmuştu. Belki Franko, bu işbölümündeki rolünden kişi olarak hoşnut değildi. Ama, başkasını değil de kendi yetiştirdiği Carlos'u halef ilan ederek, hem kendi emelleri ve hem de işbölümü içindeki nesnel rolü açısından hiç de fena bir seçim yapmadı.

Carlos'un *Movimento*'ya içtiği bağlılık andları ancak Franko ölünceye dek bir işlev gördü. İçilen anda uymamanın hesabını soracak toplumsal-siyasal güçler eridikçe, Carlos'un toplum önünde meşruiyet kazanma sorunu öne çıktı. Monarşi, ancak cumhuriyetçi siyasal güçlerle uzlaşarak bütün topluma kendini kabul ettirebilirdi. Carlos, bunu iyi hesaplayan bir birey olarak, geleceğin kurtarılmasında üstlendiği işlev açısından isabetli bir seçim olduğunu gösterdi.

Don Juan da — hakkını yemeyelim — işlevini gördü. Franko ölüm döşeğindeyken eski genel kurmay başkanı General Manuel Diez Alegria, ordu adına Paris'e Don Juan'la görüşmeye yollandı. Don Juan'dan, Franko'nun ölümüyle oğlunun oynayacağı kritik rolü tehlikeye düşürmemek için, taht üzerinde 1969'daki gibi hak iddia etmemesi istendi. Don Juan, oğlunun taç giymesine sesini çıkarmadı ama 14 Mayıs 1977'ye kadar tam 18 ay taht üzerindeki hakkından vazgeçtiğini ilan etmedi. Bu süre içinde oğlunun yerine ısınıp ısınamayacağını bekleyerek, o da işbölümündeki yedeklik rolünün kararınca hakkını verdi.

Yukarıdan reform - demokratik kopuş

Toplumsal-ekonomik zorlamalarla 1957'de başlayan dışa açılma siyaseti, özellikle Avrupa ekonomisiyle bütünleşme yolunda nesnel sonuçlar veriyordu. Ama, AET'nin gelecekte rejimin nasıl bir biçim alacağını soruşturan siyasal sıkıştırmaları da artıyordu.

İspanya ekonomisinin doğal gelişiminin AET üyeliğine bağlı olduğu görüşü, özellikle ekonomi çevrelerinde yaygınlık kazanmıştı. Ancak, AET üyeliğine giden yol, Avrupa'da kabul gören siyasal sisteme yönelmekten geçiyordu. Batılı yorumcular, İspanya ekonomisinin üyelik için yeterince olgunlaştığını ve 1962 başvurusunun tek reddediliş nedeninin Franko olduğunu söylüyorlardı. Gerçekten de AET, İspanya'yla ekonomik ilişkileri arttırıyor, en fazla müsaadeyi haiz ülke anlaşmasını sık sık yeniliyordu ama peşpeşe gelen üyelik başvurularını da ısrarla geri çeviriyordu.

Halkın basıncı ve uluslararası sıkıştırma rejimi bunaltmış, iktidar bloğunda gedikler açmıştı. Kilisenin kopması büyük bir kayıptı. Geriye kalanlar arasında da eskisi gibi sıkı bir monolitiklik sağlanamıyordu.

Yönetici elit içinde amiral Carrero Blanco gibi en ufacık değişikliğin alkoliğe içki ikram etmek olacağını düşünenler vardı. Ama, Solis etrafında toplanan bazı Falanjistler gibi, "siyasal gelişme" yanları da vardı. Değişik kollardan ileri sürülen, "siyasal gelişme", "yukarıdan reform" ve "siyasal süreklilik" görüşleri, Frankocu yönetici elitin Franko sonrasında kendini güvenceye alma çabasının anlatımıydı.

Franko, bu koşullar altında, "organik demokrasi"den söz etmeye başladı. Çok partili demokrasi inorganikti, yani uyumsuzdu, toplumu böler ve kaosa sürüklerdi. Oysa İspanya'ya organik-uyumlu bir demokrasi yakışırdı! Bu görüşten hareketle ve uzun bir nabız yoklama sürecinden sonra, bir liberalleşme gösterisi olarak 14 Aralık 1966'da Organik Devlet Yasası kabul edildi. Bu anayasa karikatürü, yaşamda kozmatik kalan bazı değişiklikler getiriyordu. Aynı yıl, "liberal" eğilimli enformasyon bakanı Manuel Fraga'nın eliyle sansür kaldırıldı, "basın özgürlüğü" tanındı. Ama bu "özgürlük", *Movimento* ilkelerine, rejimin kurum ve kişilerine saygı temelinde kullanılabilecekti.

Bu bile bir ferahlama getirdi. Basın birdenbire daha ilginç ve okunur oldu. *Madrid, Informaciones, Nuevo Diario, Ya, Cambio 16* gibi rejim karşıtı gazete ve dergiler yayına başladı. Bunların otoriteleri atlatmak için cince buluşları vardı. Örneğin, netameli haber ve yorumları uluslararası ajanslara yollayıp, bu ajansları mahreç göstererek basmak sıkça başvurulan bir yöntemdi.

Yönetici elitin huzursuzları, daha geniş siyasal katılımın ve *Movimento* içinde "fikir yarışması"nın sağlanmasından dem vuruyorlardı. Franko, herşeye tahammül edebilirdi ama, yaşamda *de facto* ortaya çıkmış olan çok sesliliğin çok partililiğe yükselmesine müsaade edemezdi. Onun için, 1967'de *Cortes* konuşmasında huysuzlananlara sert bir uyarı yaptı:

> "Eğer birileri 'fikir yarışması' laflarından parti kurmayı murad ediyorlarsa, şunu kafalarına iyice yazsınlar ki, çok partililiğe asla dönülmeyecektir."[17]

Artık Franko'nun bu tür çıkışlarına alışılmıştı. Belli bir yönde değişiklik istemleri yoğunlaşınca, Franko önce vargücüyle karşı çıkar ve bu safları iyice ayıklardı. Sonra, kalanların gücüne göre kendi açısından en everişli uyuz bir değişikliği önlerine atardı. Bu sefer de öyle oldu. 1968 aralığında *Movimento* tüzüğüne bir madde eklenerek, "meşru fikir teatisi" yapmak üzere *Movimento* içinde birlikler-dernekler kurulabileceği açıklandı. Ancak küçücük bir koşulu vardı. Böyle bir fikir kulübü kurmak isteyen 25 bin imza toplamalıydı.

Halk yığınlarının yıllardır bindiregeldiği basınç, rejimi iyice bunaltmıştı. Franko, ağır bir baskı dönemi başlattı. Bu, zaten daralmış olan iktidar bloğu içinde bardağı taşıran son damla oldu. Baskı yolunun tutulmasının rejimin dönüşmeye yeteneksizliğini gösterdiği ve bu gidişle toplumsal-ekonomik bir kaosun kaçınılmaz olduğu görüşü uykuları kaçırıyordu. Hem iktidar bloğu içinde, hem de kendini bu bloktan bağımsızlaştıranlar arasında bir dizi gayri resmi guruplaşmalar mantar gibi bitti. Herkes bir yayın organının etrafında toplandı. Franko sonrası üstüne hummalı bir tartışma-pazarlık aldı yürüdü. Basın, bir fikir oluşturma organının yokluğunda, burjuvaya açıkça parlamentoluk ediyordu.

20 Aralık 1973'de Franko'nun şahini ve ilk başbakanı Carrero Blanco ETA militanlarınca öldürüldü. Böylece, Franko sonrasına "kazasız-belâsız" geçiş yanlıları bir fırsat yakaladılar. Ocak 1974'de başbakanlığa gelen Carlos Arias, ülke önceden hazırlanırsa geçişin daha kolay olacağını düşünenlerdendi. Bunun için de, geleceğin siyasal kadrolarını yetiştirecek, siyasal katılımı düzenleyecek olan partilerin, şu veya bu biçimde örgütlenmesinin yolu açılmalıydı.

Franko yaşadıkça, kimse parti lafını ağzına alamayacağını iyi biliyordu. Onun için, siyasal birlik, dernek, oluşum, yuvar gibi muğlak terminolojiler türetilmişti. Arias, hükümete gelir gelmez, böyle bir siyasal örgütlenmeye izin veren bir yasa için hazırlıklara girişileceğini ilan etti. Bundan sonraki birkaç ay, yönetici sınıf için, tam bir meydan muharebesi oldu. En sonunda Arias ağırlığını koyarak bir yasa çıkarmayı başardı. Ama yasa ölü doğmuştu. Çünkü, 1968'de *Movimento* tüzüğüne eklenen maddeden ancak bir arpa boyu ilerideydi. En uyumlular bile bu yasa altında örgütlenmeyi reddettiler. Yalnızca rejim taraftarları dernek kurdular. Bunların içinde, "İspanyol Halkının Birliği"ni kuran Adolfo Suarez de vardı.

Sosyalistlerin partisi *Partido Socialista Obrero Espanol* (PSOE) 1972'de kendini toparlamaya başlamıştı. Partinin 29 Temmuz 1974 kongresinde, yurtiçi örgütlerini ayağa kaldıran 32 yaşındaki Felipe Gonzalez genel sekreterliğe seçildi. Aynı yıl, PCE, bazı burjuva liberallerle birlikte Don Juan'a destek veren *Junta Democratica*'yı kurdu. PSOE, kuruluşunda kendisine danılışmadığı için bu cepheye girmedi ve o da başka burjuva "demokrat"lar bulup *Platforma de Convergencia Democratica*'yı oluşturdu. Daha sonra bu ikisi 1976 martında birleşip *Coordinacion Democratica* oldu.

Sol hareket, "yukarıdan reform" siyasetine karşılık olarak, eskiden beri, "demokratik kopuş" tezini işliyordu. Ne var ki, Allende olayı, ordunun rolü üstüne moral bozucu değerlendirmeleri yaygınlaştırmıştı. Sonra, cephe çalışmaları içinde her çeşit burjuva muhalefetle ilişkilerinin artması, "demokratik kopuş" için Franko'nun ölümünü bekleyiş fikrini sol harekete taşımıştı. İşte böyle her koldan alternatifler hazırlanıp beklenirken, Franko 20 Kasım 1975'de yatağında öldü. Bakalım, dananın kuyruğu kopacak mıydı?

Franko sonrasına toplu bakış

Her koldan oluşturulan alternatifler dizisi bekleyiş içindeyken, beklemeyen ve çözülmeyi ısrarla ileriye iten tek güç işçi hareketiydi. Eğer grevlerde geçen saat sayısını bir gösterge olarak kabul edersek, bekleyişçi siyasal kadrolardan gelen her türlü boğucu etkiye karşın, işçi hareketinin bu yıllarda düzenli olarak yükseldiğini görürüz.

Yönetici sınıfın kendi arasında meydan muharebesi verdiği 1974 yılında grevlerde geçen saat sayısı 13 milyon 989 bindi. 1975'de 14 milyon 521 bine yükseldi. Franko'nun ölümünden sonraki ilk yıl (1976) bu rakam 11 misline fırlayıp 156 milyon saat oldu. Franko'nun son yılı 1975'de 3.156 grev yapılmışken, Franko öldükten sonraki ilk üç ayda 17.731 grev yapılacaktı.

22 Kasım 1975'de taç giyen Juan Carlos işte böyle bir ülke devralıyordu. Devlet ve siyaset erbabı gergin sinirlerle birbirini kolluyor ve kralın kimi başbakan atayacağı üstüne etkili olmaya çalışıyordu. Ancak, bizzat Juan Carlos'un kazasız-belâsız tahta geçebilmiş olması, Frankocu elitin hazırladığı geçiş stratejisinin iyi-kötü işlediğini göstermişti. Ne var ki, bu stratejinin hassas dengeleri için Franko'nun ölüp kralın gelmesi zaten yeterince sarsıcı bir değişiklikti. Bu yüzden, dengeleri daha fazla zorlamamak için, Franko'nun başbakanı Arias yeniden hükümeti kurmakla görevlendirildi.

Arias, İç Savaş'ta terörün en ağır olduğu Malaga'dan başsavcılık yapmış, binlerce cumhuriyetçiyi ölüm mangalarına yollamıştı. Daha sonra, polis şefliği ve içişleri bakanlığında kötü ününü iyice arttırmıştı. İşte bu Arias, şimdi, liberal edalar takınarak reformlar vadediyordu. Hükümet, yeni bir anayasaya gerek duyulmadan, Franko'nun yasalarını yeniden düzenleyerek sınırlı bir çoğulculuk ve yarı serbest bir seçim sistemi getirmeyi programına almıştı.

Bu program toplumu yatıştırmaktan çok uzaktı. Ama, burjuvazinin Franko altında yetişe incelen siyasal kadrolarının hazırlıksızlığı yüzünden daha ileri reformlar vadetmek çok tehlikeli olurdu. Eldeki siyasal kadrolar, yığınlardan kopuk bir stilde devlet aygıtında yetişmişti. Dolayısıyla, yığınlarla ilişki kuracak, toplumun iplerini elde toplayacak, siyasal katılım ve eğitimi sağlayacak yani

Madrid'de 1 Mayıs 1936 gösterisi

İç Savaş'ın yetiştirdiği işçi çocukları, gelecekte Franko faşizmine karşı savaşın öncüleri olacaktı

partileşebilecek doğru-dürüst bir kadro yoktu.

Tarihin garip bir tecellisi — ve paha biçilmez fırsatı — olarak, ülke çapında örgütlülük, yığın ilişkisi ve deneyim açısından parti denebilecek tek kadro komünistlerdi. Arkasından sosyalistler geliyordu. Böyle giderse Arias iflas iflas edecek ve burjuvazinin tek tutunduğu dal olan monarşinin de toplum önünde bir prestiji kalmayacaktı. O zaman, solun gücünü devreye sokmanın yolu bulunmalıydı. İşte bu koşullarda, yönetici sınıf, muhalefetin "demokratik kopuş" siyasetini kendi amaçları içinde eritme manevrasına girişti. Adolfo Suarez'in kişiliğinde yeni bir tez bulundu: "Görüşmeler yoluyla karşılıklı anlayış içinde demokratik kopuş."

Adolfo Suarez, eskiden valilik ve radyo-televizyon müdürlüğü yapmıştı. *Movimento* içinde kurduğu siyasal dernekten belli bir hazırlığı vardı. "Yukarıdan reform"un daha liberal yorumcusu olarak bilinirdi. Sonra, burjuva alternatifler içinde, hem Frankocu çevrelerle ilişkisi olan, hem de — pek tanınmadığı için — Frankoculukla en az yıpranmış bir isimdi.

Alternatif bulunduktan sonra 1 Temmuz 1976'da Arias istifa ettirilerek yerine Suarez getirildi. Yeni başbakan, varolan yasalarda bir dizi hukuksal düzenleme yaparak partileri legale çıkaracağını, genel siyasal affı gerçekleştireceğini, Katolonya ve Bask'a özerklik tanıyacağını ve en kısa zamanda ülkeyi genel seçimle gelecek olan bir kurucu meclise teslim edeceğini açıkladı. Suarez, hukuken illegal olan ama açıkta pervasızca çalışan sol partilerle pazarlığa girişti. Bu arada, 10 Ağustos 1976'da, sosyalistlerin lideri Gonzalez'le görüştü. Bir ay sonra Siyasal Reform Yasası hazırdı. En akla hayale gelmedik hukuk cambazlıklarıyla, Franko'nun o iflah olmaz yasal çerçevesinin içinden çıkarılan bu yasa *Cortes*'e kabul ettirildi.

Burjuva yazarlar, Frankocu *Cortes* bu yasayı onaylamakla hara-kiri yaptı diyerek, Batı'da kuşaklar boyunca süren göreli barışçıl-legalist koşulların aptallaştırdığı kafa yapılarını açık ediyorlar. Yasa ve kurumların yerinden oynadığı siyasal kargaşa dönemlerini, devrimci durumları kendi deneylerinde yaşamadıkları için, bir iktidar organı kendisini ortadan kaldıran bir yasayı nasıl onaylar diye saf saf hayretlere düşüyorlar.

Göreli istikrarlı bir siyasal sistemde durup dururken hiçbir anlamlı siyasal organ tabii ki kendi kendini feshetmez. Ne var ki, Franko'nun ölümüyle açılan dönemde, ne istikrarlı, kuralları belli bir siyasal yapı ve ne de *Cortes*'in iktidar organı olma durumu vardı. Franko gitmiş, toplum sudan çıkmış balığa dönmüştü. Burjuvazi, çar-naçar, monarşinin toplum nezdindeki tarihsel meşruiyetine sarılmıştı. Şimdi artık, — sol hareketin o caniyane müdahalesizliği koşullarında — devlet, yığınların en az örselenmiş *legalist alışkanlıklarına* ve en başta monarşi fetişine yaslanarak yeniden örgütleniyordu.

Aslına bakarsanız, devletin yeniden örgütlenmesine soyunan bütün burjuva mihraklar peşpaye bir eşgüdümsüzlük içindeydiler. Üstünden gidile-geline işlenmiş bir siyasal mekanizma yoktu. Kralın yetkileri nedir, ne değildir, başbakanla ilişki biçimi nasıl örgütlenir, devleti diplomatik alanda kim temsil eder, hükümet hangi alana hükmeder, yasama yetkisi nerdedir, bütün bunları hiçbir kağıt yazmıyordu. Kimisi "ben yaptım oldu" diyerek, kimisi de, yakaladığı herkese bir kararname, genelge ya da siyasal teze imza attırarak "karşılıklı ikna ve dayanışma" yoluyla, bir takım işleyişler oturtmaya çalışıyordu. Yönetimin örgütlenmesindeki bu kaos ortamında kral Juan Carlos ve başbakan Adolfo Suarez ikilisi — sol hareketin ahmaklığı sayesinde — burjuvazi adına gerçekten büyük bir işlev gördü.

Evet, Franko'nun siyasal sisteminden kalan *Cortes* gibi döküntülerin yığınların gözünde bir değeri kalmamıştı. Zaten, bu tür kurumlara karşı hareketlenen yığınları "Siyasal Reform Yasası'nı çıkarıyoruz" diye zor elde tutuyorlardı. Ancak, burjuva devletin yeniden örgütleyicileri, eski yapının döküntülerinden ağırbaşlı törenlerle bir takım onaylar alarak yığınların bilincinde *burjuva legalizmini, burjuva devletin sürekliliğini* yeniden güçlendirmek istiyorlardı. Yoksa, burjuva hegemonyasında da olsa, geçmişle hepten bağını koparmış bir yeniden örgütlenişin — bu *azıcık* devrimci yöntemin — dalgaları, demokrasinin genişletilmesi işini yığınların doğrudan ele almasını kışkırtabilirdi.

Cortes'in kendini ilga eden Siyasal Reform Yasası'nın onaylamasını, bu organın giderayak burjuvaziye yaptığı son hizmet olarak bu çerçevede değerlendirmek gerekir. Bütün ülkenin yığın eylemleriyle sarsıldıdığı, üç milyon işçinin üretimden 156 milyon saati çektiği bir dönemde geleceği kurtarmak için bu hara-kiri siyasal bir zorunluluk olmuştu. Yasanın halkoyuna sunulduğu 15 Aralık 1976 referandumu bunun ne denli bir zorunluluk olduğunu gösterdi. Frankoculuğun reforma hayır diyen yalnızca %2.6'lık bir tabanı kalmıştı!

Siyasal Reform Yasası'na göre, kurucu meclis seçimleri altı ay içinde yapılacaktı. Bu zaman zarfında, *Movimento* dağıtılacak, partiler kurulacak ya da legalize edilecekti. Çılgıncasına bir yarış başladı. 6 Mayıs 1977'ye gelindiğinde, 156 parti içişleri bakanlığına kaydını yaptırmıştı. Daha 67 parti kuruluş çalışmalarını sürdürüyordu. Burjuvazinin ne denli hazırlıksız olduğu, bu parti enflasyonunda da yansımıştı.

PSOE, en erken davrananlardandı. 1976 aralığında 27. kongresini yapıp legalize oldu. Kongre, PSOE'yi "Marksist, demokratik bir sınıf partisi, dolayısıyla yığın partisi" olarak tanımlıyordu. Partinin amacı, "siyasal ve ekonomik erki ele geçirerek kapitalist üretim tarzına son vermek, işçi sınıfının dağıtım, değişim ve üretim araçlarını toplumsallaştırmasını sağlamak"tı. Neyse, dünya işçi sınıfı, programında böyle yazan nice partiyle cebelleşti.

Kongrenin ilginç bir yanı, Sosyalist Enternasyonal'in PSOE'ye vargücüyle destek vermesiydi. Çünkü, bir sürü sosyalist parti türemişti. Hangisinin uluslararası tanınmaya mazhar olacağı büyük önem taşıyordu. Bu nedenle, Almanya'dan Willy Brandt, İsveç'ten Olaf Palme, İtalya'dan Pietro Nenni, İngiltere'den Michael Foot, Fransa'dan Francois Mitterand gibi bütün ağır toplar kogrede boy gösterdiler. Alman Sosyal Demokrat Partisi — bu gibi durumlarda adeti olduğu üzere — PSOE'ye seçim kampanyası boyunca mali, teknik katkı ve danışmanlık yardımı yaptı. Öyle ya, İspanya'da yeni bir toplum kuruluyor ve dünya burjuvazisinin Truva atlarına da çok iş düşüyordu.

Geriye PCE'nin legalizasyon sorunu kalmıştı. Doğrusu, PCE genel sekreteri Santiago Carrillo da boş durmuyor, legalite uğruna burjuvaziye güvence üstüne güvence yağdırıyordu.

Carrillo, İspanya'ya girdiği 1976 şubatında, ilk iş olarak, oturup bu güvenceleri bir kitap haline getirdi. Örneğin, o zamanlar, Portekiz'deki Nisan 1974 devriminin boğulması, Avrupa'yı paylaştıran Yalta anlaşmasının geçerliliğini koruduğu ve İberik yarımadasının Sovyetlerin etki alanına terkedilmeyeceği görüşünü öne çıkarmıştı. Peki ama yerli komünistler — olur ya! — sakın farklı düşünmesinler? *"Yürokomünizm" ve Devlet*, bu canalıcı soruda da yürekleri ferahlatıyordu:

"Günümüzün bloklar dünyasında, öteki Batı Avrupa ülkeleri gibi İspanya da sınırları net belirlenmiş bir siyasal, ekonomik ve askersel alanda yer almaktadır. Bu gerçeği gözardı etmeye niyetli değiliz. Bizim tutumumuz nedir?

"Bizim tutumumuz, gerçeklerden koparak, şu veya bu biçimde Sovyetler Birliği etrafında toplanan öteki alana geçmek değildir. Biz, ülkemizin kendi özelliklerini koruyacağı, sosyalizme yönelen ve Sovyetler Birliği ile ABD'den bağımsız olan halkların Avrupasını amaçlıyoruz."[18]

PCE, özellikle 1976 temmuzunda Roma'da yapılan MK plenumundan sonra, bütün çabaların legal statü kazanmaya yöneltmişti. "PCE'siz demokrasi olmaz" ekseni etrafında gürültülü bir kampanya sürdürüyordu. Bu arada bazı hoş olaylar da oluyordu. Örneğin, MK üyeleri Madrid'in işlek caddelerinde çığlık çığlığa partiye giriş formu dağıtıyorlar. Polis gelip kaldırımı işgal ettikleri için kısa bir süre gözaltına alıyor. Sonra, Carrillo, "gizlilikten" çıkıp 10 Aralık 1976'da bir basın toplantısı yapacağını duyuruyor. Salon tıklım tıklım. Derken Carrillo "ortaya çıkıyor". Polis, İspanya'ya giriş vizesini soruşturmak üzere karakola davet ediyor. Ama Carrillo bu har-gür arasında, dünya basınına proletarya diktatörlüğünün eskidiğini ilan edecek kadar fırsat buluyor!

Aslında Suarez, — Carrillo'nun gayretli yardımlarıyla — siyasal eliti PCE'nin legalizasyonuna hazırlamıştı. Bir tek ordudan çekiniyordu. O yüzden, idari karar almayıp sorunu Yüksek Mahkeme'ye yolladı. Mahkeme müracaatı incelerken, Enrique Berlinguer'le Georges Marchais yürokomünist dayanışma için Madrid'e koştular. Demeçler verip PCE'nin legalizasyonunu rica ettilerse de Yüksek Mahkeme ateşi eliyle tutmak istemedi. Dava adli değil, siyasidir diyerek topu Suarez'e geri gönderdi.

Suarez, çaresiz, legalizasyon kararnamesini hazırlayıp çekmecesine koydu. Kararnamenin ilanını, garnizonların boşaldığı ve subayların izinde olduğu Paskalya tatiline (9 Nisan 1977) zamanladı. Ordu gafil avlanmıştı. Sert bir protesto yayınlamakla yetinmek zorunda kaldı. Orduyu daha fazla kızdırmamak için "aşırı sol" partiler legalize edilmedi. PCE de militanlarına legalizasyonu kutlama gösterileri yapmama direktifini uçurdu. Tansiyon yükselmesin diye Bask'daki genel grevi desteklemedi.

Bu arada başbakan Suarez de seçimlere bir parti hazırlıyordu. Mayıs 1977'de kurulan *Union de Centro Democratico* (UCD), 14 küçük partiyi, "aparatchik" denilen devlet kadrolarını ve *Movimento*'nun işsiz kalan "siyasetçilerini" bir çatı altında toparlıyordu. Yapıştırma bir örgüttü. Onu yanyana tutan tek unsur devlet partisi olmasıydı, yani, devlet iktidarına yaslanmasıydı. UCD'nin doğrudürüst bir taban orgütü yoktu. Seçim kampanyasında yerel mülki amirliklerin örgütünden yararlandı.

Sağın ikinci alternatifi, Frankocu geçmişe daha sadık olan *Alianza Popular* (AP) idi. AP'nin UCD'ye göre daha homojen bir yapısı vardı.

Bu alternatif sıralaması, seçim kampanyası için burjuvazinin sağladığı para miktarında da yansıdı. Kampanyada UCD 10 milyon dolar, AP 8 milyon dolar harcadı. Solun bütçesi oldukça mütevaziydi. PSOE 4 milyon, PCE 1,5 milyon dolarlık harcama yaptı.

Ve 1936'dan bu yana ilk genel seçimler 15 Haziran 1977'de yapıldı. %80 katılım oldu. UCD oyların %34.8'ini, PSOE %29.4'ünü, PCE %9.3'ünü, AP %8.4'ünü aldı.

Bütün burjuva yazarlar, seçim sonuçlarının PCE'nin örgütlü gücünü yansıtmadığını ve PSOE'nin hiç umulmadık bir başarı kazandığını söylüyorlar. Oysa, perşembenin gelişi çarşambadan belliydi. PCE, Franko'ya karşı gerçekten imrenilecek bir savaş veren o yetişmiş işçi müfrezelerini legalite uğruna dizginlemişti. PCE, evinde oturan küçük burjuvaya kendini beğendirme derdine düşecek yerde, hareketlenmiş yığınların çoğunluğunu kazanmak üzere işçi alaylarını sokağa dökseydi bugün İspanya bambaşka olabilirdi. En azından, burjuva demokrasisi içinde erimemek için elden gelen herşeyin yapıldığını söylemeye hakkımız olurdu.

PSOE, ülke çapında örgütlülük, yığın ilişkisi ve yetişmiş kadro açısından hiçbir zaman PCE'nin yanına yaklaşamadı. Durum böyleyken, sol adına, sosyalizm adına PCE'den daha çok oy aldı. PSOE, bu seçim başarısını, kendi örgütlü gücüne değil, doğrudan doğruya, PCE'nin kendi bindiği dalı kesen kuyrukçu siyasetine borçludur. PSOE, iktidara o kadar hazırlıksızdı ki, UCD'nin seçimi kazanmasına adeta sevindi. Birki ay sonra %43 oy alan bağımsız sosyalist partiyi kendine kattığı halde, hükümete gelmek için UCD'yi hiç zorlamadı.

PCE, seçim sonuçlarını yenilgici bir anlayışla değerlendirdi. AP'nin %8.9 oranında oy alışını büyük tehlike olarak niteledi. Galiba faşizm tırmanıyordu (!) O halde, AP'ye karşı Suarez hükümeti desteklenmeliydi! Carrillo, "İtalyan usulü hükümet" sloganıyla ortaya çıktı. Bu, bazı küçük ödünler karşılığında zayıf hükümetlere dışardan destek verme demekti.

Suarez, PSOE'nın gelecek seçimlere kadar yakasını bırakma taktiğinden ve PCE'nin faşist tırmanışa(!) karşı "İtalyan usulü hükümet" sloganından bol bol yararlandı. Doğrusu buna çok da ihtiyacı vardı. Çünkü ara dönemin işleri daha bitmemişti. Anayasanın hazırlanıp halkoyuna sunulması gerekiyordu. Sonra, ekonomide uzun bir süredir kriz başgöstermişti. Son birkaç yıldır çığrından çıkan grev hareketlerini "ekonomik olarak kabul edilebilir" sınırlara çekebilmek için özellikle PCE'nin işbirliği elzemdi.

Suarez, 5 Ekim 1977'de, bütün parti liderlerini toplayarak Moncloa oteline kapandı. Resmi açıklamaya göre, Moncloa'da ekonomik krize çare aranıyordu. Aslında düpedüz grev hareketleri üstüne pazarlık edildi. Yirmi gün sonra, Moncloa Paktı olarak ün kazanan, kırk sayfalık bir metin imzalandı. Sendikaların İç Savaş'ta el konan mallarının geri verilmesi gibi bir-iki ödüne karşılık olarak işçilerin 1978'de öngörülen %20'lik enflasyon oranından fazla ücret artışı istememeleri kabul edilmişti. Moncloa Paktı, inanılmaz bir satış belgesiydi.

Suarez, anayasayı da buna benzer yöntemlerle kotardı. Anayasa Aralık 1978'de halkoyuna sunuldu. %87.8, olumlu oy verdi.

Suarez'in yapıştırma partisi UCD 1979 seçimlerini de kazandı ama ara dönemin işlemlerini bitirdiği için ertesi yıl çözülmeye başladı. Suarez, bunun üzerine, başbakanlık ve parti başkanlığından 29 Ocak 1981'de istifa etti. 1982 seçimlerinde UCD silindi. Uzun süre deneyimsiz kadrosuyla hükümete gelmekten çekinerek hazırlık yapma yolunu tutan Gonzalez, 1982 seçimlerinde rahat bir çoğunluk sağladı.

Tablo 3
350 üyeli Cortes seçimleri

	1977 Saylav sayısı	1979 Saylav sayısı	1982 Saylav sayısı
UCD	165	167	12
AP	16	9	106
PSOE	118	121	202
PCE	20	23	4
Katılım oranı	%77	%67	%78

Robert Graham, Spain, Change of a Nation, s.310

Franko sonrasında işçi hareketi

1977 seçimleri ve Moncloa Paktı, işçi hareketini burjuva demokrasisi içinde eritme manevrasının iki önemli dönemeci oldu. Fakat, PSOE ve PCE'nin boğucu etkilerine rağmen işçi hareketinin şahlanmışlığı kolay kolay durulmadı.

Tablo 4'den görülebileceği gibi, bu yıllarda greve çıkan işçi sayısında artış kaydedildi. Bu, işçilerdeki hareketliliğin, eyleme dönüklüğün artarak sürdüğünü gösterir. Peki ama, eylemci işçi sayısının artışına rağmen, eylemde geçen saat sayısının azalmasını nasıl yorumlamalı?

Bizce bunun en önemli nedeni, Franko'nun ölümünden, özellikle 1977 seçimlerinden sonra işçilere öncülük yapılmadığı için grevlerin siyasal niteliğinin sönmesi ve ekonomik istemlerin yeniden ön plana çıkmasıdır. İşçilere siyasal hedef gösterilmemesi, bütün toplumun sözcülüğünü yapmaktan gelen misyon duygusunu, dolayısıyla eylemdeki kararlılığı aşındırdı. İşçiler, toplumun öncülüğünden, yalnızca kendi ekonomik çıkarlarının sözcülüğüne doğru itildikçe, savaşımın pek tadı-tuzu kalmadı. Grevde ısrar azaldı.

Siyasal anlamda toplumu etkileyeciliği azalsa da, ayağa kalkmış bir işçi sınıfının savaşı olduğu için, bu yaygın grevler, iş ve yaşam koşullarının iyileştirilmesinde önemli kazanımlar getirdi. Tablo 5'den görülebileceği gibi, İspanya işçi sınıfı, bu dönemde, ekonomik olanakları çok daha geniş olan ülkelerdeki müfrezelere göre en yüksek oranda ücret artışları sağladı.

Huarte Biraderler holdinginin sözcüsü Blas Calzada, 1976 ocağında şöyle konuşuyordu:

"Komünist partisinden korkmuyorum. Beni asıl endişelendiren, komünistlerin bugünkü resmi sendikalar içinde oynadıkları roldür. Serbest sendika seçimlerinde farklı görüşler açıkça ileri sürülemediği için, komünistlerin işçilerin kontrolünü elde tutuyorlar."[19]

Sınıf savaşının öteki ucunda tuttuğu yerin bilincindeki burjuva, durumu ne kadar berrak değerlendiriyor. Belki oportünist partinin korkulacak bir yanı kalmamıştı ama, toplu gücünü böldürmeyen işçi hareketi, burjuvaya daha çok korkulu rüya gördürebilirdi. Onun için, *İşçi Komisyonları*'nın, Portekiz'deki *Intersindical* gibi, İspanya'nın tek sendikal örgütü olarak yükselmesinin önüne geçilmeliydi.

Burjuvazinin "sendikalarda farklı görüşlerin serbest ifade edilmesi"nden amaçladığı, *İşçi Komisyonları*'nın tartışılmaz otoritesini sarsarak işçi hareketini bölmekti. Gelgelelim, *Komisyonlar* dışında işçiyle bağı olan, yıllar içinde deneyim biriktirmiş doğru-dürüst sendikal kadro yoktu. Sosyalistlerin UGT'si yerlerde sürünüyordu.

Burjuvazinin siyasal alternatiflerinin yetersizliği gibi, sendikal alandaki çavuşlarının da hazırlıksızlığı, geçiş sürecinin alabildiğine yavaşlatılmasının bir başka nedeni oldu. Zaman kazanmak, burjuvazinin ana taktiğiydi. Bu nedenle, dikine sendikaların kaldırılıp, sendika kurma serbestliğinin getirilmesi 1977 nisanına kadar sarktı. Dahası, *İşçi Komisyonları* dışındaki sendikalara örgütlenme olanağı vermek için sendika seçimleri 1978 kışına kadar geciktirildi.

İşçi Komisyonları ile UGT arasında sendika seçimlerinin yöntemi üstüne ilginç bir tartışma yürüdü. *Komisyonlar*, 250'den az işçi çalıştıran işyerlerinde "açık liste", 250'den çok yerlerde "kapalı liste" çıkarılmasından yanaydı. "Açık liste", işçilerin doğrudan doğruya güvendiği adaylara oy vermesi, "kapalı liste" ise, tek tek kişilere değil, sendikanın gösterdiği listenin tümüne oy verilmesi demekti.

UGT, bütün birimlerde "kapalı liste" çıkarılmasını savunuyordu. Böylece, sosyalist etiketten ve siyasal planda PSOE'nin aldığı oylardan yararlanmak istiyordu. "Açık liste"nin, yıllardır işçinin savaşına öncülük eden, fabrikada güven biriktirmiş çok sayıda kadrosuyla *Komisyonlar*'dan yana çalışacağı belliydi. Sanayi işçileri arasında yapılan anketler, bu işçilerin "açık liste"yi tercih ettiklerini gösteriyordu. Bu durumda, karma bir yöntem kabul edildi.

1978 ocak ve mart ayları arasında yapılan seçimlerde, *İşçi Komisyonları*, temsilciliklerin %35.8'ini, UGT %22.7'sini kazandı. Geriye kalan temsilcilikler marjinal sendikalara ve bağımsızlara gitti. Sonuç, *İşçi Komisyonları* için hiç de fena değildi. Çünkü, PCE'nin kuyrukçu siyasetine rağmen, *Komisyonlar* işçi hareketindeki kilit konumunu korumuştu. Önemli sanayi bölgeleri ve belirleyici fabrikalar yine *Komisyonlar*'ın elindeydi.

Sonra, UGT'nin %22.7'lik oyu, onun örgütsel durumunu yansıtmaktan uzaktı. Gerçekte UGT'nin toplu sözleşmeleri ve günlük sendikal işleri yürütebilecek deneyimli kadrosu çok azdı. Bu yüzden, UGT, işleri yüzüne-gözüne bulaştırdığı, tabanına laf geçiremediği için, patronlar nazarında bile ciddiye alınamıyordu.

Burjuvazinin sendikal hareketi bölme taktiği, 1979'da UGT ile doğrudan işbirliğine dönüştü. Bu tarihte, hükümet, İşverenler Federasyonu ve sendikalar ilk kez toplumsal anlaşma görüşmelerine oturdular. *İşçi Komisyonları*, görüşmelerin işçi sınıfına karşı bir yönde geliştiğini söyleyerek toplantıdan çekildi. UGT, görüşmelere devam etti.

Toplantılarda ne konuşulduğunu, dönemin başbakan yardımcısı Fernando Abril Martorell, yıllar sonra, 1983'de bir İngiliz gazetecisine anlattı.

Bu anlatılanlara göre, İşverenler Federasyonu ve hükümet, *Komisyonların*'ın dışında bir güç olabilmesi için UGT'ye her türlü stratejik bilgiyi aktarmışlardı: Hangi sektörlerde hangi fabrikalar ne kadar vermeye hazırdır, hangi fabrikalar zor durumdadır, nerelerde grev yapılabilir, nerelerde ücret artışı için işçilere hiç söz verilmemelidir vb. Hatta, beraberce, UGT'nin "çağıracağı" ve kısa bir grevden sonra "kazanacağı" bir dizi grev planlamışlardı.[20]

Suarez hükümeti ve İşverenler Federasyonu'nun bu gayretleri sonucu, UGT 1980 sendika seçimlerinde temsilciliklerin %30'unu aldı. *İşçi Komisyonları* ise temsilciliklerin %31'ini korudu.

1982 seçimlerinde, UGT %36'ya, *Komisyonlar* %33'e çıktı. *Komisyonlar*, siyasal ortamdaki "sosyalist" rüzgarlara karşı inatla direniyordu. Evet, işçilerin çoğunluğu belki PSOE'ye oy veriyordu ama aynı işçiler, sendika sözkonusu olunca, komünistlerin etkinliğindeki *İşçi Komisyonları*'ndan vazgeçmiyordu.

PSOE'nin bütün gayretlerine rağmen UGT, geçen zaman içinde, örgütlülük ve yığın etkisi açısından *Komisyonlar* ile arasındaki farkı kapatamadı. 1 Mayıs 1983 gösterilerinde bu fark, çok çarpıcı bir biçimde ortaya çıktı. Bu tarihe kadar, 1 Mayıs gösterileri ortak yapılıyordu. 1983'de anlaşmazlık çıktı, iki sendika da ayrı gösteri örgütledi. *Komisyonlar* UGT'nin toparlayabildiğinin 10 katından fazla işçiyi 1 Mayıs alanına çıkarmıştı!

Tablo 4

	1976	1977	1978
Grevde geçen saat sayısı	156 milyon	110 milyon	68 milyon
Grevci işçi sayısı	2 milyon 956 bin	3 milyon 265 bin	4 milyon 183 bin

José Maravall, *The Transition to Democracy in Spain*, s.13

Tablo 5
Yıllara göre gerçek ücretlerdeki artış oranları (%)

	1974	1975	1976	1977	1978	1979
İspanya	8.9	9.9	10 7	4.5	5.5	6.8
İtalya	2.4	8.2	3.8	7.1	3.3	2.8
Fransa	4.8	4.9	4.1	3.0	3.5	2.1
F. Almanya	2.4	2.6	2.4	3.6	0.1	3.1
İngiltere	1.4	1.6	6.9	-10.4	5.1	2.0
ABD	-2.4	-0.4	2.1	2.6	0.8	-2.6

Robert Graham, *Spain, Change of a Nation*, s.312

Notlar

1. Raymond Carr-Juan Pablo Fusi, *Spain, Dictatorship to Democracy*, s:1
2. José Maravall, *Dictatorship and Political Dissent*, s:21
3. *agy*, s:38, mülakat: 10
4. *agy*, s:32
5. *agy*, s:82-83, mülakat:1
6. *agy*, s:84, mülakat: 14
7. *agy*, s: 87, *Ante el Futuro del Sindicalizmo*
8. *agy*, s:88, mülakat: 9
9. *agy*, s:89, mülakat: 10
10. *agy*, s:76, mülakat: 11
11. *agy*, s:77, mülakat: 10
12. *agy*, s:102, mülakat: 9
13. *agy*, s:103, mülakat: 3
14. *agy*, s:113, mülakat: 42
15. *agy*, s:116-117, mülakat: 47
16. Robert Graham, *Spain, Change of a Nation*, s:26
17. Raymond Carr, *Modern Spain*, s:169
18. Santiago Carrillo, *'Eurocommunism' and the State*, s:105
19. José Yglesias, *The Franco Years*, s:9
20. Robert Graham, *Spain, Change of a Nation*, s:122.

"Demokratik üniversitenin ana ögelerinden biri, öğrencilerin karar sürecinde söz sahibi ve oy hakkı olması, öğrencilerin yönetime katılmasıdır."

Demokratik üniversite kavgasında yeni bir sayfa açıldı

Birol Rastgele

Gençlik Yılı'nın yarısından çoğunu geçmişe uğurladık. Bu sürede gençlik, burjuvazinin gençliğe verebilecek hiçbir değeri kalmamış olduğunu yalnızca görmedi, tekrar tekrar *yaşadı*.

Burjuvazi, bu ara dönemde, "kendi sonunun başlangıcı olabilecek gelişmeleri engellemeye çalışıyor. Bir yandan kendi konumlarını güçlendirmeye çalışıyor, bir yandan da muhtemel tehlikelerin etkisini kırmaya yönelik taktiklere başvuruyor." Bir yandan çalışan ve aynı zamanda öğrenim gören gençliğin bu hakkını elinden alıyor. Öte yandan, herkese eğitim olanağının tanınacağı, vb. iğrenç demagojileri yapıyor. Bir yandan, üniversitede öğrenci gençliğin sırtında ağır bir boyunduruk olan YÖK haracını iki katına çıkartarak, üniversite gençliğinin sırtına *çifte boyunduruk* vuruyor, öte yandan, bunun yol açabileceği patlamaları hesaba katarak "borca yazarız" yollu taktikler yapıyor.

Bu ortamda, baskı ve kısıtlamalar ve kışla disiplini altında enerjisi dizginlenmeye çalışılan öğrenci gençlik, *örgütleniyor*.

Daha birkaç ay önce basında tartışma konusu edilen, burjuvazinin yoğun baskısını sergileyen "öğrenci derneği kurma başvuruları" şimdi, bütün üniversiteleri kaplamıştır. Dahası, öğrenciler en basit demokratik haklarından biri olan öğrenci derneği kurma hakkını, burjuvaziyi kendi hukuk kurumları yoluyla vurarak, yaşama geçiriyorlar. Ege Üniversitesi'nde, ODTÜ'de öğrenci dernekleri artık kurulmuştur. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ndeki öğrenciler rektörlüğün kısıtlayıcı tutumuna karşı açtıkları davayı kazandılar. Böylece öğrenci kesiminde demokrasi savaşımının yeni bir sayfası daha açıldı.

Öğrenci gençliğin örgütlenme hakkını kullanmasının önünde dikilen, yalnızca burjuva devlet değildir. Günün "modası" olan küçük burjuva liberaller, onların fikir kırıntıları ardına gizlenmiş olan "eleştirmen"leri, burjuva devlete kendi bildikleri yoldan "yardımcı" oluyorlar. Gençliğin legalde olabilen tüm olanakları kullanarak savaşımı yükseltme çabasını alkışlayacakları yerde, "sol"dan keserek, "akıl" veriyorlar. Akıllarınca, öğrencilerin niçin dernek kurmak istediklerini açıklamaya, yapılan *olumlu* girişimleri eleştirmeye kalkıyorlar.

Özellikle *Yeni Gündem*'de ifadesini bulan bu tür "sol" liberal eleştiri ve akılvermelere, öğrenci derneklerini kuran öğrencilerin yanıtları ilginçtir.

Öğrenciler, burjuvazinin örgütlenme haklarını kısıtlamaya, onu "sembolik"leştirmeye yönelik çabalarının farkındadırlar. Tam da bu nedenle, onlar, *Yeni Gündem*'in "dernek kurma hakkı giderek sembolleşiyor" şeklinde ifade ettiği düşüncesine *karşı* çıkıyorlar. Öğrenciler, liberallerin, onları, en ufak demokratik haklarını kullanma çabasından ötürü hem eleştirmesine, hem de bu çabanın "sembolik"leştiğini ileri sürmesine haklı olarak *karşı çıkarken* şöyle diyorlar:

"1983'te yürürlüğe giren Dernekler Yasası, öğrenci derneklerinin "Öğrenci derneklerinin, öğrenci hak ve çıkarlarını korumak için önemli bir araç *(amaç değil)* olduğunun bilincindeyiz." (abç)

Öğrenci derneği kurmanın başlı başına bir amaç olmadığı doğrudur. Bu dernekler, öğrencilerin demokratik savaşımının örgütlenmesinin, bireysel ve kesimsel çıkarları aşarak savaşımın genel çıkarlarına yakınlaşmasının bir ifadesidir.

Öğrenci dernekleri kurulmaneklerinin kurulması ve bunların aktif bir biçimde okul yönetimine katılmasını belli başlı savaşım odakları olarak görür." *(İşçinin Sesi*, sayı:294, Çek-Al)

Komünistlerin, bu tutumunu "okulcu"lara ve "sol" sekterlere karşı tutumu tamamlar. Bu konuda, aşağıda uzunca bir alıntı vereceğimiz Lenin'in yaklaşımı, komünistlerin yaklaşımıdır.

sembolik olarak kalmasına yol açacak kısıtlamaları taşıyor. Fakat *öğrenciler bu haklarını sembolik olarak sahiplenmiş değiller.* Tersine, ne yaptığının bilincinde ve dernek olgusunun demokrasi içindeki yerinin ne olduğunun farkında. 'Sembolik olarak sahiplenmek', haklarını ve çıkarlarını savunan, demokratik ve özerk bir üniversite için çaba harcayan öğrencilerin arasında yeri olmayan bir deyim. Dernek olgusunun içeriğini boşaltma ve sembolikleştirme çabasında olan, bu tutumuyla *Yeni Gündem*'dir." *(Yeni Gündem*, sayı:26, s.2) (abç)

Öğrenciler, liberallerin bu korkak, savaşıma köstek vurucu tutumunu eleştirmede haksız olmadıkları gibi, az bile ediyorlar.

Öğrenci derneği kurucusu olan gençler, *Yeni Gündem*'e yolladıkları mektuplarda doğru bir *başlangıç* yaptılarını gösteriyorlar. Egeli gençler şöyle yazıyorlar:

"Öğrencilerin hedefledikleri, demokratik üniversitenin ana ögelerindenbiri olan, 'öğrencilerin karar sürecinde söz sahibi ve oy hakkı' olması; öğrencilerin yönetime katılmasıdır." (abç)

Bu çıkış noktası, ODTÜ Öğrenci Derneği adına yapılan şu açıklama ile yanyana geldiğinde ayrı bir anlam kazanıyor: sına *Yeni Gündem* yazarı gibi burun bükenler elbette çıkacaktır. Hatta daha "sol"dan keserek, demokratik savaşımı küçümseyen, onun "genel siyasal" nitelik taşımadığını, dolayısıyla yanlış(!) olduğunu söyleyen "devrimci"ler(!) de çıkabilir. Öte yandan, hareket ilerledikçe, onun genel devrimci hareketle bütünleşmesine karşı çıkacak, "okul" sınırları çevresinden ileriye gitmesine muhalefet edecek unsurlar da bolca vardır. Bunlar, öğrenci gençliğin liberal, sosyal demokrat ve oportünist akımların etkisinde kalmasını alternatif olarak getirebileceklerdir.

Komünistler, öğrenci derneklerinin kurulmasını, olumlu bir girişim olarak değerlendiriyorlar. Gençliğin sorunlarına komünistlerin yaklaşımını TKP-*İşçinin Sesi*'nin 5(1). Kongre kararı şöyle koyuyor:

"Kongremiz,

"1. Öğrenimde uygulanan zorunlu gerici eğitime, çağdışı disiplin yönetmenliğine karşı çıkılmasını,

"2. YÖK Yasası ile gelen baskıya karşı demokratik ve özerk üniversite için,

"— Harçlara karşı,

"— Gerici sınav ve disiplin yönetmeliğine karşı,

"— Yurtlardaki ağır yaşam koşullarına karşı savaşım yükseltilmesini,

"3. Üniversitelerde öğrenci der-

"Her olanaktan, her koşuldan ve öncelikle, ne olurlarsa olsunlar, ileri unsurlarla istibdat arasındaki her kitle çalışmasından *yararlanarak* siyasal eylem için ajitasyon *yapabilmek* gerekir. Her öğrenci hareketini, önceden zorunlu 'aşamalar'a bölmek ve 'zamansız' siyasal eylemlere geçmek korkusuyla her aşamadan uygunca geçildiğinden emin olmak vb. tabii ki bizim sorunumuz değildir. Böylesi bir görüş, en zararlı bilgiçlik olurdu ve ancak oportünist bir siyasete yol açardı. Ama zıt doğrultudaki yanlış, yani değişmez diye yanlış yorumlanan bir şiar yüzünden, kişilerin, ortaya çıkan gerçek durumu, ve özgül kitle hareketinin gerçek koşullarını hesaba katmayı reddetmeleri de onun kadar zararlıdır. Bir şiarın böyle bir uygulanışı kaçınılmaz olarak devrimci lafazanlık halinde soysuzlaşır.

(...)

"Okullar hareket, dar ölçüde bir özerkliğe az çok alışmış olan yeni öğrenci 'kuşağı' arasında bir hareketin *başlangıcını* ifade ediyor. Ve bu hareket, şimdiki zamanda, kitle mücadelesinin diğer biçimlerinin olmadığı bir sırada, bir durgunluğun çöktüğü ve geniş halk kitlesinin hâlâ sessizce, yoğunlukla ve yavaşça üç devrim yılının tecrübesini sindirmeye devam ettiği bir sırada başlıyor.

"Böylesi koşullarda Sosyal-Demokratlar, (Komünistler-*İ.S.)* 'okulcu eyleme karşı' çıkarlarsa, büyük bir hata yaparlar. Partimize bağlı öğrenci kümeleri hareketi desteklemek, ondan yararlanmak ve onu yaymak için her çabayı göstermelidir.

(...)

"Görevimiz, 'okulcu' karşı çıkıcılar kitlesine çatışmanın nesnel anlamını açıklamak, onu *bilinçlice* siyasallaştırmaya çalışmak, Sosyal-Demokrat (Komünist-*İ.S.)* öğrenci kümelerince yürütülen ajitasyonu on kat arttırmak ve *tüm* bu faaliyeti, son üç yılın tarihinden devrimci sonuçlar çıkarabilecek biçimde, yeni bir devrimci mücadelenin kaçınılmazlığı anlaşılabilecek biçimde ve istibdadın devrilmesini ve bir kurucu meclisin toplanmasını isteyen bizim eski ve hâlâ oldukça zamanlı şiarlarımızın yeni demokrat kuşakları için bir daha tartışma konusu ve siyasal yoğunlaşmanın denektaşı olmasını sağlayacak biçimde yöneltmektir.

"Sosyal-Demokrat (Komünist—*İ.S.)* öğrencilerin, hiçbir koşul altında böylesi çalışmadan kaçınmaya hakkı yoktur. Ve bu çalışma, şimdiki zamanda ne kadar zor olursa olsun, özgül ajitasyoncular şu ya da bu üniversitede, öğrenci derneğinde, toplantıda vb. hangi terslikler karşılaşırsa karşılaşsın, şöyle diyeceğiz: Kapıyı çal açılacaktır o. Siyasal ajitasyon çalışması hiçbir zaman boşa gitmez. Onun başarısı, yalnızca, şu anda çoğunluk kazanmakla, ya da düzenli siyasal eylem için rıza almakla ölçülmez. Bunların hepsini derhal elde etmememiz mümkündür. Ama bizim örgütlü bir proleter partisi olmamız işte bu nedenledir, geçici başarısızlıklardan cesaretimizi kaybetmemek, en zor koşullarda bile sebatla, şaşmaksızın ve tutarlıca *çalışmamızı* sürdürmek içindir.

(...)

"Ve bu başlangıç ne kadar zayıf ve tomurcuk halinde olursa olsun, işçi sınıfının partisi bundan yararlanmalıdır ve yararlanacaktır. Biz, devrimci şiarlarımızı ilkin okuma çevrelerine, sonra işçi kitleleri arasına, sonra sokaklara, sonra barikatlara taşıyarak devrimden önce yıllarca ve onyıllarca çalışmaya yetenekliyiz. *Şimdi de*, ilkin ve öncelikle, anın görevini oluşturan ve onsuz düzenli eylem hakkındaki tüm konuşmanın boş sözler olacağı o şeyi örgütlemeye, yani devrimci parolaları için, kitleler arasında her yerde *siyasal ajitasyon* yürüten güçlü bir proleter örgütü inşa etme görevine yetenekli olmalıyız. Üniversite kümelerimizin de uğraşması gereken şey, kendi öğrenci çevrelerinde bu örgüt görevidir, somut harekete dayalı bir ajitasyondur." (Lenin, *Marksizm ve Gençlik*, Ekim 1908)

Evet, öğrenci gençlik, derneklerin kurulmasıyla, ara dönemin de hızla ilerlediğini kanıtlayan yeni bir sayfa açmıştır. Yığın hareketliliği artacaktır. Demokrasi savaşımı daha da yükselecek ve komünistler, Lenin'in yaklaşımını rehber edinerek demokrasi kavgasını devrim kavgasına bağlayacaklar, gençliği komünizm davası için, komünist partisinde örgütleyeceklerdir.

Durban bölgesinde ayaklanan Zulular, gerici kabile şefinin de girişimlerini ezip geçtiler

Güney Afrika'da hem giderek yükselmekte olan bir devrimci durum var, hem de devrimci durumun varlığını yığınlara duyuran, ona göre taktikler izleyen savaşkan bir komünist partisi var.

Güney Afrika'dan kavga sesleri yükseliyor

Cemile Çakmak

Güney Afrika'da devrimci durum derinleşerek, yaygınlaşarak sürüyor.

Durban ayaklanması

Geçen sayımızda son dakika haberi olarak Durban'da da ayaklanma çıktığını, olayların Zulu şefi Buthelezi'nin Bayan Mxenge'yi ANC'nin öldürdüğünü ileri sürmesi üzerine patlak verdiğini belirtmiştik. Daha sonra anlaşıldı ki işin aslı şöyle:

Bayan Mxenge'nin öldürülmesi Güney Afrika'nın çeşitli yerlerinde protestolara yol açtı. Bu arada Zulu bölgesi içinde olan Umlazi ve Kıvamashu'da da eylemler patlak verdi. Kıvamashu'da polisin, protestolara katılan bir genci öldürmesi üzerine binlerce kişi polisle çatıştı. Umlazi'de de gençlerle polis arasında çatışma oldu, belediye binası yakıldı ve Zulu gazetesi editörü taşlandı.

Zulu gazetesi editörüne gösterilen tepkiden de anlaşıldığı gibi, olaylar Zulu bölgesinde ve Zulu şefinin bu tür olaylara karşı olmasına rağmen başladı. Bunun üzerine Zulu şefi "olayların ardında Birleşik Demokratik Cephe-UDF var" diyerek tabanı durdurmaya çalıştı. Ama dinleyen olmadı. Bu kez Zulu şefi, Mxenge'yi anmak için UDF'nin düzenlediği ve birçok Zululu siyahın da katıldığı bir toplantıya milis gibi kullandığı adamlarını saldırttı. Aynı zamanda da Mxenge'yi ANC'nin öldürttüğünü iddia etti. Böylece kendi tabanında UDF'ye ve ANC'ye doğru kaymayı önlemeye çalıştı.

Ancak bu arada olaylar Hintlilere yönelmeye başladı. Siyahlara göreceli olarak varlıklı Hintlilerin oturduğu Inanda'da Hintlilere saldırılar oldu. Hintliler polis ve ordudan yardım istedikçe siyahlar kızdı. Bölgede ayaklanma Hintli-siyah çatışması biçimini aldı. Zulu savaş andı içen kalabalıklar bu yüzyılın başında uzun bir süre Güney Afrika'da yaşamış olan Mahatma Gandi'nin yaptırdığı yerleşim merkezine saldırdılar. Bunun üzerine Zulu şefi milislerini, artık hiç söz geçiremez olduğu öteki Zululuların peşine saldı.

Olayların siyah-Hintli çatışmasına dönmesi üzerine gerek ilerici Hintli örgütler, gerek siyah ya da karışık ilerici örgütler bazı önlemler almaya çalıştılar. Zulu şefi de buna ayak uydurmak için İnanda'da Hintlilerle dostluk için bir yürüyüş ve miting düzenledi. Ama bir kez mitingde yapılan konuşmalarda UDF'ye ve ANC'ye saldırı yöneltildi. İkincisi, mitingde de Zulu şefi tabana söz geçiremedi. Zululu gençler, bazı Hintlilerin güvenlik için kurmuş oldukları ve polisle, orduyla işbirliği yapan "vigilante" ekipleriyle kavga etmek üzere mitingden ayrıldılar.

Şimdilik Durban'daki olaylar yatıştı. Çoğu siyah 70 kadar insan can verdi. Olayların en önemli yanı, Zulu şefinin kendi tabanı üzerindeki etkinliğinin sarsıldığını ve Zululu siyahların da savaşmaya eğilimli olduğunu göstermesidir. Zulu şefi olaylardan sonra İsrail'e ziyarete gitti.

Öteki olaylar

Durban'daki çatışmalar yatıştı ama her gün, her yerde çatışmalar oluyor.

Soweto'da büyük bir boykot oldu. Doğu Rand ve Transvaal'da polisle halk arasında çatışmalar çıktı. Ciskei'de Mxenge'nin cenazesi yığınsal bir eyleme dönüştü. Pretoria yakınlarında Mamelodi'de işçiler olağanüstü hali işe gitmeyerek protesto ettiler. Polisle halk arasında çıkan çatışmada polis 12 yaşında bir kızı öldürdü. Belediye meclisi üyelerinin ve siyah polislerin evleri yakıldı.

Bu arada Johannesburg yakınlarındaki, beyazların da gittiği Witwatersrand Üniversitesi'nde polisle öğrenciler arasında iki kez çatışmalar oldu. Üniversitenin dekanı bile polisin saldırgan tutumunu eleştirmek zorunda kaldı.

Doğu Transvaal'da polisle halk arasında yeniden iki kez çatışma oldu, çatışmalarda 3 kişi öldü, 19 kişi yaralandı. Doğu Cape'de de çatışmada 1 kişi öldü. Geçtiğimiz hafta yalnızca 4 gün içinde 24 kişi çatışmalarda öldü.

Bu sıralarda Soweto'da yeniden boykot başladı. Ortaokul öğrencilerine ordu birlikleri saldırdı. Lynville'de de ordu birlikleriyle ortaokul öğrencileri arasında çatışmalar çıktı.

Avukatları arasında öldürülen Bayan Mxenge'nin de olduğu, 16 UDF'linin (bunların 7'si Hintli) "vatan hainliği"yle suçlandığı dava başladı. Savcı uzun iddianamesini okuduktan sonra avukatlar da uzun uzun itirazlarını sıraladılar. Bunun üzerine hakim, savcıdan daha ayrıntılı bilgi isteyeceğini söyledi. Ertesi duruşmada savcı "bilgi" diye UDF'lilerin dağıttıkları *Şafak* adlı bir broşürden söz etti. Hakim de kızıp, "ayrıntılı bilgi diye böyle şeyler söyleyecekseniz, ben bu sanıkları serbest bırakırım" dedi. Duruşma 2 Eylül'e ertelendi.

Öte yandan, 1983 yılında siyah bir polisi öldürdüğü gerekçesiyle idama mahkum olmuş Benjamin Moloise'nin idamı önlendi. Moloise polisi öldürmediğini ve olayla hiç ilgisi olmadığını söylemişti. Yine de 1983'de idama mahkum edildi. Temyiz vb. işlemlerden sonra idam kararı kesinleşti ve 21 Ağustos'ta karar infaz edilecekti. 1983'de ANC, siyah polisi kendilerinin cezalandırdığını ama Moloise'nin öldürmediğini bir bildiriyle duyurmuştu. Bildiri dikkate alınmamıştı. Şimdi aynı bildiri yeniden yayınlandı ve ülke içinde ve dışında yapılan protesto gösterileriyle birlikte etkili oldu.

Bu arada beyaz dükkanlardan alış-veriş etmeme boykotu hızla yayıldı ve etkili oldu. Beyaz şirketlerden iflas edenler oldu. Beyaz dükkancıların örgütü hükümetten siyahların derdini dinlemesini istedi. Boykot yayıldıkça hükümet de siyah dükkancılara baskı yapmaya çalıştı. Bu

yüzden de yer yer çatışmalar çıktı.

Siyahların davasına destek veren beyazların işyerleri boykot dışında bırakıldı. 1976 yılında beyaz rugby takımından ayrılıp siyah bir yerel takıma geçen ve bu yüzden yıllardır beyazlardan baskı gören beyaz bir rugby oyuncusunun dükkanları boykot dışı bırakıldı. Bunun üzerine polis geldi ve sattığı mallar için fatura vermemesini söyledi. Fatura vermezse, alış-veriş eden siyahlar malı nereden aldıklarını gösteren kanıttan yoksun kalacakları için dükkana gelmeyeceklerdi. Polis dükkanı kapatma tehdidi de ileri sürdü ama dükkancı halkın da desteğiyle karşı koydu ve polisler gittiler.

Greve ilişkin yeni gelişmeler

Bilindiği gibi Maden İşçileri Sendikası'yla tüm işverenler adına sözleşmeleri yürüten Madenler Odası arasında uyuşmazlık çıktığı için sendika 25 Ağustos'ta greve gidecekti. Ama Madenler Odası bir görüşme daha istemişti.

Bu görüşme oldu. Taraflar yine anlaşamadılar. Bu arada Maden İşçileri Sendikası bir açıklama yaptı ve madenlerde işçilere baskı yapıldığını, şirketlerin zırhlı araç ve silah satın alarak hazırlık yaptığını söyledi.

Sendikanın başkanı Motlatsi eski bir maden işçisi ve grev lideri. Öteki işçiler gibi o da ailesinden ayrı, maden ocakları yakınındaki yurtlarda yaşamak zorunda. Sendikanın genel sekreteri ise 33 yaşında bir avukat. Öğrenci örgütlerinde çalışmış, birinde 1 yıl, ikincisinde 6 ay içeride yatmış.

Sendikanın grev fonu hiç yok. Bu yüzden uzun, hatta uzunca bir grev sürdürmek güç olacak. Ayrıca işverenler grevci işçileri toptan işten atma "özgürlüğü"ne sahipler. Bu gibi etkenleri düşünerek, sendika, Madenler Odası'yla yaptığı ikinci görüşmede istemlerinden bazı ödünler verdi.

Ücretlere ilişkin %22 artış istemi değişmedi. İlk başta sendika 1 Mayıs'ın ücretli tatil günü kabul edilmesini istemişti. Bunda bir değişiklik yaparak, işçilerin 1 Mayıs'ta 2 saat daha erken işi bırakmalarını istedi. Ayrıca bazı eskimiş yasalarda değişiklik yapmak üzere Madenler Odası ve beyaz Maden İşçileri Sendikası'nı da içeren üçlü görüşmeler istemişti. Bunda da üçlü görüşmelerden vazgeçti, Oda'nın her iki sendikayla da ayrı ayrı toplanmasını kabul etti. Madenler Odası yeni durumu düşüneceğini belirtti.

Bu arada Katolik papazların yaptıkları konferansta Madenler Odası'na yönelik bir çağrı yayınlandı. Çağrıda işçilerin asgari

(Devamı 14. sayfada)

Güney Afrika'da özgürlük ve direnişin sembolü Nelson Mandela

Güney Afrika'nın siyah halkının direniş sembolü olan Nelson Mandela, 1918'de Transkei bölgesinin Umkata kasabasında doğdu. Babası Transkei'nin en büyük kabilesi olan Tembu'nun şefiydi.

Irk ayrımının yarattığı engelleri aşarak okula gitti. Üniversite eğitimini önce Fort Hare Koleji'nde yazışmayla yaptı. Sonra Witwatersrand Üniversitesi'nde hukuk okudu. Üniversiteyi bitirdikten sonra Mandela ve şimdi ANC'nin başkanı olan Oliver Tambo birlikte, ırk ayrımı yasaklarını dinlemeyerek 1952'de Johannesburg'da yazıhane açtılar.

Mandela ANC'ye 1944'de girdi ve en ön sıralarda çarpıştı. 1946'daki maden grevi, 26 Haziran 1950'deki ulusal protesto günü, 1952'deki haksız yasaları çiğneme kampanyası ve 1955'deki "özgürlük muhtırası" gibi olaylar hep Mandela'nın adıyla yakından bağlıdır.

Mandela 1952'de Transvaal Ulusal Kongresi (ANC'nin yerel parçası) başkanı oldu. 1956-1961 arasında vatan hainliği suçundan yargılandı. Bu arada 1958'de Winnie Madikizela ile evlendi. İki kızı vardır.

1960'a kadar ANC illegal değildi. Ama 1960 dolaylarında olaylar kızışınca yasaklandı. Bu, bir silahlı örgütlenme yapmanın gerekliliğini gündeme getirdi. Mandela 1961'de ANC'nin Ulusun Mızrağı adlı askeri kanadını kurdu. 1962'de Mandela grev kışkırtıcılığı yapmaktan ve izinsiz olarak ülkeye girip çıkmaktan beş yıl hapse mahkum edildi. 1964'de ise şiddet yoluyla devrim girişiminde bulunmaktan hayat boyu hapis cezasına çarptırıldı. Duruşmalarda hâlâ ne dostların, ne düşmanların unutamadıkları siyasi savunmalar yaptı. 1982'ye kadar en sıkı güvenlikli Robben Adası hapishanesinde yattı, 1982'de Cape Town yakınlarında Pollsmoor hapishanesine aktarıldı. 23 yıldır hapis yatıyor ve inancı, direnci değil kırılmak, titremedi bile!

Mandelalar halk arasında giderek daha çok sevilen birer özgürlük ve direniş sembolü oldular.

(Baştarafı 13. sayfada)
yaşam standartının da altında yaşadıkları ve grev olursa çok kan döküleceği belirtilerek, Maden Odası'nın istekleri kabul etmesi istendi. Zaten şu sıralarda Güney Afrika'da papazlar her işin altından çıkıyorlar. Devrimci durum onları "iyilik melekleri"ne dönüştürdü!

Reform beklentileri

Bir sürü ülkenin Güney Afrika'ya karşı bazı mueyyideler uygulaması, ABD Temsilciler Meclisi'nin de eylülde Kongre'nin onayına sunulacak bir müeyyide paketini kabul etmesi üzerine Güney Afrika Dışişleri Bakanı Pik Botha (Başkan Botha'yla aynı adı taşıyor) yurt dışına bir gezi yaptı. Viyana'ya gitti, burada ABD, İngiltere vb. ülkelerin temsilcileriyle konuştu. Oradan da Almanya'ya geçti.

Bu görüşmelerde Pik Botha, "köklü reformlar"ın yapılacağına dair bir izlenim yaratmış. Güney Afrika'da da bir başka bakanın konuşmalarından böyle bir anlam çıkmış. Bunun üzerine tüm dünya, Başkan Botha'nın, 15 Ağustos'ta partisinin Natal bölge kongresinde yapacağı konuşmada köklü reformları açıklaması için bir bekleyişe girdi. Batı gazeteleri, hatta hangi reformları açıklanacağını bile yazdılar. Gelgelelim Botha bu beklentileri, açıklamaları suya düşürdü.

Botha, reform diye birkaç uydurma öneri ileri sürdü. Biz tepeden formül getiremeyiz, siyah sözcülerin de katılacağı görüşmelerde ne yapılacağı belirlenebilir dedi. Siyahlara ayrı yerleşim yerleri siyasetinin bugüne dek uygulanmış kısmını değiştirmeyeceklerini belirtti. Tek devlet eşit oy hakkı istemini, "bir kesimin ötkiler üzerinde egemenliğini getireceği"(!) gerekçesiyle kesinlikle reddetti. Siyahların yer değiştirmesine ilişkin bazı eskimiş yasaların değişeceğini ve geri yörelere kalkınma için yüklü para ayrılacağını söyledi. Botha Nelson Mandela'nın şiddeti kınamazsa serbest bırakılmayacağını söylediği gibi bir de uzun uzun onun nasıl komünist olduğunu, sabotaj yaptığını vb. anlattı. Yani Botha beklenen "reformist" konuşmayı yapmadı, üstelik konuşmasının çeşitli yerlerinde güç gösterilerinde bulundu, tehditler savurdu.

Güney Afrika'daki siyahlar ve onların ilerici örgütleri konuşmadan zaten birşey beklemiyorlardı. Siyahları yatıştırmaya çalışan Tutu, Buthelezi gibi bazı uzlaştırıcılar konuşmadan büyük hayal kırıklığına uğradılar. Bir gurup papaz Botha'ya çeşitli reform istekleri içeren bir muhtıra verdi. Öte yandan beyaz işverenlerin iki önemli örgütü ve beyaz Liberal Parti konuşmayı şiddetle kınadı.

Uluslararası alanda daha çok tepki geldi. Ama bunların bazılarının danışıklı döğüş olduğu söyleniyor. Örneğin, Reagan için bu konuşma aslında iyi oldu deniyor. Güney Afrika'ya yönelik "yapıcı eleştiri" siyaseti zaten çok tepki toplamıştı, şimdi bunu geri çekmek için gerekçe doğdu deniyor.

Mandelalar, ANC ve UDF

Ağustos ayının başında Nelson Mandela'nın eşi Winnie Mandela'nın Brandfort'taki evine polis baskını oldu. Bir süre sonra ise ev ateşe verildi. Ateşe verenlerin "bilinmeyen" birkaç siyah olduğu söylendi.

Winnie Brandfort'ta 7 yıldır sürgün yaşıyordu. Evinin yakılması üzerine o da, madem beni sürgün edenler sürgünde güvenliğimi sağlayamıyorlar, ben de burada oturmam dedi ve yasağı çiğneyerek eski evine taşındı.

Aynı sıralarda Mxenge'nin cenaze töreni oldu. 10 binlerce insanın katıldığı cenazede Mandela'dan bir mesaj okundu. "Nelson Amca"dan diye sunulan mesajda, Mandela, Mxenge'nin öldürülmesi için "unutamayacağımız ve affetmeyeceğimiz bir saldırı" diyordu.

Winnie Mandela'nın evinin yakılması üzerine, saklanmakta olan UDF liderlerinden Morobe, geçici olarak ortalığa çıkarak bir basın toplantısı düzenledi. Winnie'nin evini siyahların değil polisin, gizli servisin yaktığını söyledi. UDF'ye yönelik baskıların nedenini, "Botha reform paketini açıp davayı satanlarla uzlaşabilmek için UDF'yi çökertmeyi amaçlıyor" diye açıkladı ve basını Zulu şefi Buthelezi'yi lider olarak lanse etmekle suçladı.

Morobe aynı zamanda 10 maddelik istemler sıralayarak, "Botha reform yapacakmış, yaparsa yaptığının reform olup olmadığını bu 10 maddeye göre ölçmek gerek" dedi. Maddeler arasında, tek bir devlette genel eşit oy hakkı, tüm Güney Afrikalılar için tek tip vatandaşlık, genel, eşit ve zorunlu eğitim, tüm siyasal tutukluların salınması ve olağanüstü hâlin kaldırılması da var. *(The Guardian*, 14.8.1985)

Botha'nın reform paketi açması beklenen ama açmadığı ünlü konuşmasından sonra, ANC başkanı Oliver Tambo da Lusaka'da bir basın toplantısı yaptı. Tambo, "apartheid rejiminin reformlarla adam edilemeyeceğini Botha bir kez daha kanıtlamıştır" dedi ve silahlı savaşımın yükseltileceğini, bugüne dek siyahlar nasıl öldürülüyorduysa, artık birçok beyazın da yaşamını yitireceğini söyledi. *(Financial Times*, 17.8.1985)

Bu arada, adı İlerici Federal Parti olan beyaz liberal partinin başkanı Botha'ya başvurarak Mandela'yla görüşmek üzere izin istedi. Nedeni tüm ırkların katılacağı bir ulusal konferans toplama konusunda görüş almaktı.

Bunun üzerine Winnie Mandela avukatının yazıhanesinde bir basın toplantısı düzenleyerek Nelson Mandela'nın da görüşünü açıkladı. "Böyle ulusal konferanslar için zaman çoktan geçmiştir" dedi. "Zamanında ulusal konferans isteyen liderleri tutuklayan bu Afrikaner yönetimle artık siyahların tartışabileceği tek şey iktidarın onlardan alınması konusudur" dedi.

Yasaklara göre, Winnie Mandela sürgün olduğu için birden fazla insanla birlikte bulunamaz ve yazı, görüş yayınlayamaz. Nelson Mandela da tutuklu olduğu için başkası aracılığıyla da olsa görüş açıklayamaz. Ama açıkladılar. Polis uyarıda bulundu ama birşey yapamadı.

Güney Afrika'da Mandela'lar halk arasında giderek daha çok sevilen birer özgürlük ve direniş sembolü oldular. Bu sembolün çerçevesinde devrimci savaşım emin adımlarla ilerliyor.

Bir yoldaşımızın Yürükoğlu yoldaşımıza yazdığı, öğretici yanlar taşıyan içten mektubu olduğu gibi yayınlıyoruz ve biz de bu yoldaşımızı kısaca şöyle yanıtlıyoruz:

Sorun hiç yanlış yapmamak değil genel olarak doğruda kalabilmeyi başarmaktır

Değerli Yürükoğlu yoldaş,

Politik yaşantıma ilişkin çok çok hatalarım oldu. Bu nedenle çoğu kez "politika bana göre değil" demiş ve kısa aralıklarla politikadan soğumak için kendimi başka şeylere konsantre etmeye çalışmışımdır. Fakat farkında olmadan tekrar politikaya başlamışımdır.

Özellikle *İşçinin Sesi*'nde çok hatalarım oldu. Bunun birçok nedeni var. Kendi kişiliğim, başka sorumluluklarımın olması, bulunduğum bölgede nitelikçe güçlü bir örgütün olmayışı gibi. Başka nedenleri de olabilir. Ama sanıyorum bir nedeni de şu olabilir. *İşçinin Sesi* yönetiminin ve sizin, olayları ve olanları açıklamanızdaki hızlı tempoya ayak uyduramamaktır.

Siz bu işin merkezinde, profesyonel olduğunuz için, bizim bir yıl sonra ancak görebileceğimiz ve ikna olacağımız bir durumu siz şimdiden görebiliyorsunuz. Bizim bocalama da bir yıl sürüyor. Tam bir yıl geçtikten sonra durumu kavradığımız anda bu kez siz başka atılım yapıyorsunuz. Ve ne yazık ki hep geriden bocalamalarla takip ediyorum.

İşçinin Sesi'nde yaşadığım süreci düşündüğümde, hatalarıma ya da bocalamalarıma etki eden diğer faktörlerin yanında bu faktörü görebiliyorum.

Başka insanlar ikna olmasa da ayak uydurmakta sorun yaratmıyorlar. Bu benim için ne yazık ki mümkün olmuyor, ikna olamadığım zaman sorun oluyorum.

Çok değil daha 1984 Ekim ayında Mannheim olayları patlak verdiğinde şunu düşünmüştüm. Yazık oldu herşey mahvoldu. Herşeyin mahvolduğuna öylesine inanmıştım ki, bu işe neden olanlar iyi niyetli olamaz diye düşünmüştüm. Son bir gayretle kendi çapımda tekrar birlik sağlansın diye bocaladım. Bu da olmayınca kaçınılmaz olarak *İşçinin Sesi* mahvoldu dedim. Ondan sonra sizlere yaptığım saldırı, sizin birşeyi sanki bilerek mahvetmeye ilişkin tutumunuza çok sinirlendiğim içindir. Vural Demir'in olumlu birşey yaratacağına hiçbir zaman inanmadım. Hâlâ inanmıyorum hatta bir ara kendisine "eğer tekrar *İşçinin Sesi*'ne dönmeyi düşünmüyorsan git resmi TKP'de çalış, bari kendine yazık etme" dedim.

Sonra *İşçinin Sesi*'nin bir çekal'ında kocaman *"İşçinin Sesi*'nde kriz olmaz" başlığını okuyunca, gayri ihtiyari güldüm. Aklıma yalan propagandaya ilişkin "bir yalan ne kadar büyük olursa o kadar fazla iz bırakır" anlayışı geldi. Münih'te tüm arkadaşlar bu büyük söze gülüp geçtik ve "bu Yürükoğlu'nun ders çıkarmaya niyeti yok" diye söylendik. Oysa şimdi düşündüğümde *İşçinin Sesi* ne söylemişse çoğunun çıktığını görüyorum. Resmi TKP yönetimi de *İşçinin Sesi*'nin görüşlerini yarım yamalak çalıp şimdi kullanıyor. Özellikle 5. Kongrelerin den sonra bunu *Yol ve Amaç* dergisinde yapıyorlar.

Özellikle faşizmin çözülüşüne ve bugünkü rejimin niteliğine ilişkin tüm devrimci hareketin ve hele ki menşeviklerin büyük sıkıntıları var. Son çıkan *Yol ve Amaç* (sayı 8) dergisinde sadece bir yerde faşist kelimesi geçiyor. *Türkiye Postası*'nda ise hiç yok.

Kısacası, bu konuda ve başka birçok konuda çok ilerden gidiyorsunuz.

Faşizmin Çözülüşü kitabı ilk çıktığı zaman biz Münih'teki arkadaşlar kitap doğru dedik ama önemini de kavramadık. O zaman "rejim faşist olsa ne olur olmazsa ne olur" dedik. Güçlü bir örgüt olmadıktan sonra bu tartışmayı çok soyut hatta zararlı bulmuştuk. Ama şimdi Münih'te düşünen arkadaşlar için kitabın önemi çok arttı, "helâl olsun" demeye başladık.

Bazen şunu da düşünüyorum. Biz *İşçinin Sesi*'ni sürekli okuyor ve propagandasını yapan insanlar yönetimi bu kadar geriden takip ederken, başka insanlar bu işi herhalde çok daha geriden takip etme durumunda olsalar gerek. Bu nedenle yapılan teorik çalışmanın meyvelerini çok geç toplanıyor. Avantaj mı, dezavantaj mı bilemiyorum. Ancak başka örgütlerin *İşçinin Sesi*'nden farkları var. Örneğin Resmi TKP üyeleri için yönetimin politikasının doğruluğu yanlışlığı hiç önemli olmuyor. Onlar için bir tek ölçüt vardır. SBKP bu yönetimi tanıyor. Bu nedenle doğrudur. Çünkü SBKP yanlış yapmaz. Çok basit bir mantık.

Başka örgütler için başka ölçütler var. Örneğin herhangi bir örgütten bir kişinin cunta tarafından asılması ya da kahramanlığı tüm üyelerin ortak övünç kaynağı olup, bu yoldan birliği sağlıyabiliyorlar. Tabii ki yönetimler de bu asılan ya da kahramanlık gösteren kişiyi överek, her türlü yanlış politikayı tabanlarına sessizce kabul ettirebiliyorlar. Çünkü taban için bu popüler olmuş yoldaşlara sahip çıkmak en önemli şeydir.

İşçinin Sesi için başka ölçütler var. Hiçbir örgüt üyesi *İşçinin Sesi* üyesi kadar ideolojiye önem vermiyor. Bu nedenle *İşçinin Sesi* üyesi her yeni durumda yönetim tarafında üretilen fikirleri hayatın sınamasında görmek istiyor.

Çünkü *İşçinin Sesi* herşeyi başta temellendirmek istiyor. Böyle olunca geçmişte tüm alınan bilinç sorguya çekiliyor. Örneğin çoğumuz düne kadar parlamenter faşizm var diyorduk. Bunu da ustalardan öğrendik. Oysa *İşçinin Sesi* yönetimi parlamenter faşizm olmaz diyor, olursa bu faşizm değil diyor. Şimdi sil baştan, işin yoksa dünyayı yeniden keşfet. Tutuculuk başlıyor.

Bana öyle geliyor ki işiniz kolay değil. Bu gidişle en aydın en az tutucu ve düşünebilen insanları kazanabilirsiniz. Tabii ki bu tür insanlar kazanıldığında iyi olur. Ama Türkiye gibi bir ülkede, okumaya, bilime az önem veren insanların ülkesinde devrime kadar yığınsal ve en büyük parti olmanız küçük bir ihtimal. Ama Türkiye devrimci hareketi ve özellikle Resmiler sizin bu ideolojik baskınızdan hiçbir zaman kurtulamayacaklardır. Türkiye devrimci hareketinin ve Resmilerin size bu kadar saldırmalarının altında yatan sizin bu ideolojik baskınızdır. Adamlar bir türlü evi düzeltemiyorlar.

Değerli yoldaş!

Yaptığım hataların başka nedenleri olabilir. Ancak sizin hızlı koşmanız ve benim sizin bu hızlı koşunuza zaman zaman yetişemen de bir nedendir. Değilse neden bir türlü politikayı bırakamıyorum? Değilse neden bugün hâlâ *İşçinin Sesi*'ni doğru buluyor ve çevremde savunuyorum?

Bir işçi ancak bu kadar koşabiliyor. Uykusundan ayırdığı bir iki saatle ancak bu kadar ilerliyebiliyor. Yorulduğu zaman size kızıyor çünkü yetişemiyor. Ne yapmak lazım bu adamı? Yarı yolda mı bırakmak lazım? Bu mu çözüm? Türkiye'de nesnel gelişmeler çok hızlı ama siz bu hızlılığın da ilerisindesiniz. Henüz asılan ya da kahramanlık gösteren yoldaşımızı da tanımıyoruz. (Yoktur demiyorum, varsa da tanımıyoruz.) SBKP henüz tanımıyor. O halde işte ancak böyle olayların gelişmesi temelinde sizi sınayarak ve geriden takip ederek olabiliyor bu iş.

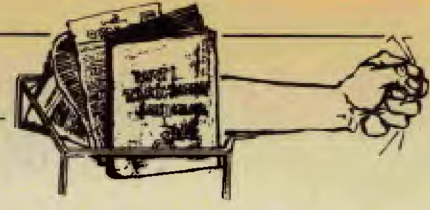
Ama şunu açık ve tüm samimiyetimle söyleyeyim. Sizi hiçbir örgütün liderine değişmem ve kendimi şu halimle bile diğer örgütlerin hiçbir üyesine değişmem. 12 eylülden sonra Avrupa'ya gelmiş çok "lider" ve çok kişi tanıdık. Münih'te de tüm örgütlerin sorumluları, menşevik sorumlu dahil, deyim uygunsa elimize ancak su dökebilir. Girdiğimiz devrimci mecliste menşevikler ezilip büzülüyorlar. Hatta son günlerde bizden akıl da danışıyorlar. Ama bit bir kez *İşçinin Sesi*'nin şerbetini içtik. Başka örgütler çok hafif kalıyor. *İşçinin Sesi* yönetiminin gerisindeyiz belki ama çok örgütün de her bakımdan ilerisindeyiz.

Vicdanıma soruyorum, takat size karşı özeleştiri yapma gereğini de duymuyorum. Çünkü hızlı koşuyorsunuz. Benim nesnel koşullarım size yetiştirmeye herzaman elvermiyor. Beni affetmeseniz de bana küfretseniz de nesnel olarak ben sizin mezhebinizdenim. Başka mezhepte de yaşıyamam.

Yeni bir başlangıç yapmak istiyorum. Saygılarımla,

Sevra, Münih

PARTİ TARİHİNDEN SAYFALAR

1930 Ağustos'unda yayınlanan *İnkilap Yolu* gazetesinde yeralan yazıları yayınlamaya devam ediyoruz.

FIRKAYA DAİR TEZLER

12. Millî kurtuluş hareketi baş gösterdiği zaman, kommünist partisi henüz mevcut değildi. Ancak imperyalism aleyhtarı mücadelenin burjuva rehberliği, Ankara'da müntazam bir hükümat şeklinde tebellür ettikten sonradır ki, bütün memlekette dağnık bir halde bulunan muhtelif kommunist unsurlar ve gruplar, muharabe patırdıları esnasında, emekçi kütleler üzerinde bir te'sir icra edebilecek bir tek fırka halında teşkilatlandılar. Fakat marxist-leninist nazariyat ile pek az ülfeti olan küçük-burjuva münevverleri tarafından Ankarada yaratılan bu teşkilat (halk iştirakiyun fırkası), itilâf ordularının işkali altinda bulunan amele merkezlerinden tecrit edilimiş olmasına meknî, bir küçük-burjuva köylü fırkası mayetini almakta geçikmemiş; ve — istiklâl mücadelelerinin ilk merhalesinde çok kuvvetli olan — yoksul köylü hareketini kommunisme doğru cevirmek, ve onun beşında, millî kurtuluş haraketinin hegemonyasını elegeçirmek hedefî üzerine bütün gayretlerini teksif etmişti. Halk iştirakiyun fırkasinin "yeşil ordu" (kemalistlere hasım, yoksul köylülerin inkilâpçı teşkileti) ile ve onun elebaşılarıle kaynaşmasının sebebini burada aramak lâzımdır. Kommunistlerden yardım gören "yeşil ordu"nun, bir ara, kemali ve taraftarlarını yenmesine ve onların yerini tutmasına ramak kalmıştı.

Bu teşebbüsün maglubiyeti ve SSCİ. de bulunan harp esirleri arasından KB.nin müzaheriti ile dogmuş olan Türkiye kommünist fırkasının baş teşkilatçılarından "onbeş" mücahidin, kemal ve yaranı tarafından, kahpelikle, kurulmuş bir tuzağa düşürülmeleri ve canavarcasına bogazlatırılmaları, kommunist teşkilatını tali rola icra etmişti (kânumu sani 1921). Fakat kommunist propagandasının, kütlelerin alakalarını ve muhabbetlerini uyandırmış oldugunun en iyi delili, amele inkilabının öz mücahitlerinin her türlü fealiyetini zalimane bir tarzda bastırdığı aynı sırada, Ankara hükümetinin bizzat kendisi bir sahte kommunist fırkası teşkiline ihtiyaç hissetmiş olmasıdır. Bu kaba hileye müracaatten maksat Anatolunun emekçi kütlelerini K.B inden ayıran bir dıvar vücude getirmek ve kommunist propagandası kendilerine tesir etmiş olan işçileri ve köylüleri aldatmak ve teşkilatsız bir halde tutmak idi.

Bütün bu müddet esnasında, 1919 dan bil'itibar teşekkül etmis olan genç türk marksistlerinden mürekkep bir grup (III^{0}-Beynelmilel grupu), millî ekalliyetlere mensup anasırdan mürekkep bir inkilapçı sendikalist teşkilat ile (beynel milet işçiler ittihadı) teşriki mesaî sureti ile, Istanbulda ve civar vilayetlerde amele sınıfı arasında, müsmir bir neşriyat ve teşkilat fealiyeti sarfediyordu. Inkilap hareketlerinin marksist-leninist prensiplerini türk işçileri arasında tamim ve türkiyaya tatbik eden, ilk sınıf mücadelesine müstenit meslek birliklerini yaraten ve imperyalist işkali altında inleyen emekçi kütlelerle ani-imperyalist cephede çarpısan amele mücahitleri arasında tesanut ve irtibatı temin eden o ıdı. Istiklâl harbinin zaferindenberi mevcudiyetini bütün tethişlere rağmen idame eden ve el'an bugün kumunist haraketinin başında bulunan fırkanın, K.B.nin türkiye şubesinin esas nüvvesi bu gruptan müdevverdir.

Beyaz tethişin mütevalî darbeleri T.K.P. nin feal kadrosunda birçok tahribat ika etmiştir. Maamafi bütün bu cebrü şiddet — onu zaman zaman zafa düçar etmekle beraber — günden güne inkişaf etmekten ve büsbütün bir proletarya fırkasına tahavvul etmekten men'edemedi. Bu inkişafta üç merhale tefrik olunabilir:

1. 1925te, tam bir burjuva diktatorlûgu ve müstesna kanunlar idaresi teessüsüne, kadar geçen müddet zarfında, mutlak bir tarzda kanun haricinde yaşamak mecburiyetine icra edilmezden evvel ki, dörtsenelik devrede, kommunist fırkası çok iyi bir propaganda ve fikriyat fealiyeti sarfetti; bazan taktik hatalarına düşmüşse de peyderpey bunları bizzet kendisi tashih, ve amele sınıfının inkilabî hareketini bilfiil sevku idare etti.

2. 1925 — 1927 devresinde fırkanın merkez komitası artık kendisine terettüp eden vazifeleri başaracak bir seviyyede bulunmuyordu. En azımkâr azalarının mahkûm edilerek haraket haricine atılmış olmasından, o son derecede zaif bir hale gelmiş, istiklâl mahkemelerinin tethişkâr kararlarından gözü korkmuş ve kuvvei maneviyesi kırılmıştı. Böylece kendisini kaptırdığı yılgınlıktan münbeis mussırrane haraketsizliği (Pasivité) mazur göstermek ıhtiyacı ile o içtimaî-iktisadî vaz'iyetin bir menşevikce takdirine saplanmış ve tam manası ile tasfiyeci (likidasyonist) bir fikriyat ileri sürmüştü. Bu devrede fırkanin tamamiyle inhilâl etmemiş olmasını mahalli teşkilâtların yılmaz dayanıklığına ve kommunist gençliğine mensup mücahıtlerin sebatlı fealiyetine barçluyuz.

3. T.K.P., muhaceretle bulunan K.B nin bila kaydü şart itimadını haiz mahküm rehberlerin idaresi altında, 1927de, bu korkak ve fikriyat itibarı ile tereddîye ugramış amirleri basından attı; ve tecrube edilmiş ve K.B nin hattına sadık fırka ve kommünist gençliği mücahitlerinden mürekkep yeni bir idareci kadronun rehberliği altında yeniden inkilâbî mücedeleke atıldı. Bu dönümün tatbikinden münbeis hiyanetler, kütlevi tevkifat ve mahkûmyetler fırkanın inkişafını sekteye ugratmak şöyle dursun ona büyük bir hiz verdiler ve işçiler nezdinde kommunistmin itibarını yükselttiler.

Bu suretle belini doğrulttuğundan beri, fırka, beyaz tethişe ve halk fırkası diktatorlugunun başıboş soygununa karşı sistemli bir mücadele yürütmekle beraber, kendi teşkilâtını saglamlaştırmağa ve sanayi işçileri içine gittikçe daha derin bir tarzda kök salmağa itina etmektedir. Bu fealiyet onu mütemadiyen resmî makamatın günden güne şiddetlenen takiplerine ve tecziyelerine maruz kılıyor. Denebi bir ki T.K.P. ile halk fırkası hükûmeti arasında fasılasız ve amansız bir mücadele devam edüp duruyor. Bu çarpışmaların çetinliği fırkaya, muhtelif zamanlarda kendi safları arasına sokulmaya becermiş olan ve T.K.P. nin tabiî serpilmesine engel teşkileden tekmil unsurları, oportunist tasfiyecileri, küçük burjuva siyasetçılerini, troçkistleri, veya sadece bilavasıta polis hisabına çalışanları tedricen meydana cıkarmak ve bunlardan kommunist tesşkilâtlarını temizlemek imkânını verdi. Son zamanlar, bu safra (balast) anasırdan arta kalanlar, uzun müddet evvel fırka haricine atılmış bütün murtetler (renegat) ile birleşerek, amele sınıfı içine nifak tohumlari ekmek ve böylece K.B. nin Türkiye şubesini, dahilî çekişmeler ve kavgalarla yıkmak maksadı ile bir "polis provokasyonu fırkası" teşkil ettiler. Bir taraftan bu caniyane teşebbus, diger taraftan muhtelif vilayetlerde yeniden yapilan kommünist tevkifatı, T.K.P. nin el'an bugün bile şüpheli veya doğrudan doğruya polise baglı bazı anasırı ihtiva ettiğini göstermektedirler.

Bu şeriat altında T.K.P. ye atideki vezaif terettüp etmektedir:

T.K.P. bu kovulnuşlar (renegat) teşkilatına karşı bütün azmı ile mücadele etmeli; onu sevku idare edenleri, burjuvazinin ve halk fırkası polisinin, yüzlerine kommünist maskesi geçirmiş uşakları olarak merhametsizçe teşhir etmeli ve bu nikabı yırtmalıdır; o, yenibaştan teşkilâtlanma fealiyetini daha ziyade, hızıpçılık mücadelelerinden ve polis provokasyonlarından hariçte kalmış sınaî işletmelere doğru tevcih etmeli; her nevi işletmelerde amelenin işleme şartlerini ve herşeyden evvel, halı hazır iktisadî buhranla ve türk lirasının kiymetini kaybetmesi ile alakadar olmak üzere ücret mes'elelerini (altın esasına müstenit hakikî ücret şiarı) çok yakından tetkik etmeli iktisadî metalip haraketlerini inkişaf ettirmek maksadı ile (halk fırkasının elinde olsun veya olmasın) el'an kanuni bir mevcudiyete malik tekmil amele cem'iyetlerinde kommunist fraksiyonlarının fealiyetini şiddetdirmeli; bundan maada işletmelerde filiyat komiteleri, metalip mücadele komiteleri v.s... teşkiline başlamak ve bunlar delateti ile ameleyi iktisadî mücadelelere sevketmek, grevler ilan ettirmek ve siyasi kütlevi nümayisler yaptirmak suretleriyle yeni meslek birlikleri teşkili lehinde fasılasız, bir fealiyet sarfetmelidir. Sendikalar (meslek birlikleri) sahasında usüllü sebatkâr bir çalişma ile ancak, fırka kütleleri nufuzu altına alabilecek ve sevku idare edeceği sınıf mücadelelerinde teşkilatcılık kabiliyctleri ve proletarya davasına fedakârlıkları sabit olan genç ameleleri içine alarak kadrolarını tazelemeğe ve kuvvetlendirmeğe mucaffak olacaktır.

Fırkanın yenibaştan teşkilâtlanması işinin, halkçı merkeziyetçiliğin iptidaî şartı olan ve onsuz hiçbir bolşevikleştirme tedbirinin tahakkuk ettirilmesi mümkün olmıyan bir demir disiplin parulası altında cereyan etmesi elzemdir. Fakat bu disiplin, fırkanın kanun haricinde calışmak mecburiyetinde bulunmasından münbeis gizlilik şeraitine zarar iras etmiyecek bir tarzda fırka önünde düran hayati mes'elelerin hucrelerde ve mahallî komitelerde geniş bir halkçılık dairesinde münakaşa olunmasına mani olmamalıdır.

Kovulmuşlara (renegat) oportünist tasfiyecilere, ve sair kemalist burjuvazi ajanlerına karşı mücadelede en büyük muvaffakiyet teminatı, bu mücadeleyi asla bir tekeci (sekter) zihniyetiyle yapmıyarak, gerek merkez komitasının, ve gerek havalî teşkilatlarının işlerini ve fealiyetlerini gayet ciddi bir nefşî tenkide tabi tutmak suretyle, yapmak oldugunu bir an bile unutmamak icap eder. Böylece, TKP rehber kadrosunun mazini ve halin hatalarını tashih etmek ve aynî namuslu kommunist ameleler nezdinde kuvvetli bir kanaat hasil olarak, mütekabil itimat kuvvetlenecek ve fırkanın itibarı ziyadeleşecektir.

TÜRKİYE KOMÜNİST FIRKASI AZALARINA

Komünist Enternasyonali İcra Komitesinin Türkiye Komünist Fırkası âzalarına ve Türkiye işçilerine hitaben neşrettiği açık mektup, Türkiye Komünist hareketi dahilinde bir dönüm noktasını ifade etmektedir. Ta 1927 senesinden bugune kadar, müzmin bir yara gibi zaman zaman kaybolan fakat fırkamızın buhranlı ve zaif zamanlarinda bütün irençliği ile ortaya çıkan ve türkiyedeki müttehit ve mütecanis kommunist hareketini akamete uğratmiya çalişan oportünist ceryan, bu açık mektupla artık edebiyen tarihe karışıyor.

Mürtecilerden, bozğunculardan, korkaklardan, döneklerden tutunuzda polisle açıktan açığa rabıtası olanların vücuda getirdikleri (Mühalifet) ğurupunun mahiyetini daha eyi anlatabilmek için bunun son uç senelik tarihi üzerinde biraz tevekkuf etmegifaydalı görüyoruz:

925 senesini takip eden devirde memleket dahilinde ve kemalist diktatürasının kat'i kuruluşundan ve en faal arkadaşlarımızın uzun bir devre için mahkumiyetinden sonra fırkamızın saflarında derin bir sarsıntı vucuda geldi. Fırkanın en faal rehber kadrosûnûn hapisanede bulunuşundan ve fırkanın o zamanki umumî zafından istifade eden ve menşei küçük burjuva olan bazı anasır fırkamızın idareci kadrosunda yer tutmıya muvaffak oldu. Gizli bir komünist fırkasının lüzûmûnû inkâr eden fırkamızın mevcudiyetini geniş kitlelere bildirmekten çekinen bolşevikçe teşkilat prensiplerini ret eden ve bu korkakça hareketlerini memleketin iktisadî ve içtimaî vaziyetinin sosyal demokratça bir tahliline istinat ettirerek mazur göstermek isteyen bu korkaklar ğurupu 927 senesine kadar fırkamızın başında kaldı.

(Devam edecek)

HP ve SODEP birleşme yolunda bir adım daha attılar. DSP ise ne kuruluyor, ne birleşiyor.

Sosyal demokratların serüveni

Halkın öfke içinde olduğu, Evren'in bile ağız değiştirmek zorunda kaldığı, rüzgarların soldan estiği bir ortamda HP de, SODEP de yeterince güçlenememişlerdir. Bunun nedeni nicelik olarak küçük olmaları değil, derece farkıyla ama her ikisinin de halkın istemlerine uyamamalarıdır. Şimdi birleşerek nicelik olarak büyümek ve sahte iktidar hayalleri yaratarak yeniden etkiyi arttırmak peşindeler. Ama halk, çok gördü geçirdi. Sahte hayallere değil bugünün gerçeklerine bakıyor.

Sosyal demokratların birleşmesi doğrultusunda SODEP küçük kurultayından sonra ikinci adım da HP küçük kurultayıyla atıldı.

Kurultayı açış konuşmasında HP Başkanı Gürkan birleşmenin "halkın ürünü" olduğunu belirtti ve bunu açıklarken de şöyle dedi:

"Bugün Türkiye'de %40'ları aşan bir sosyal demokrat kitlenin varlığı büyük bir güç ve büyük bir siyasal servettir. Ancak bu kitle 10 yıllardır ortanın solu ve demokratik sol bir partiye oy yağdırmış ancak iktidar yüzü ve nimeti görememiştir... bu inançlı kitlenin direnci artık tükenmek üzeredir. Demokratik sol düşünceye olan inancı ve bağlılığı çok ciddi biçimde aşınma tehlikesiyle karşı karşıyadır." *(Cumhuriyet,* 19.8.1985)

Sosyal demokrat etki aşınma tehlikesiyle değil, aşınmanın ta kendisiyle karşı karşıyadır. Herhalde Gürkan da üstü kapalı bir biçimde bunu söylemek istiyor. Ancak bu, Gürkan'ın dediği gibi "kitle" iktidarı yüzü ve nimeti görmediği için değildir.

Sosyal demokrasi iktidar olmuştur ama halk bunun nimetini görememiştir. Tek gördüğü pahallılık, grev yasaklama, sıkıyönetim ilanı, başka bir ülkeyi işgal gibi eylemler ve bol şövenist, reformist sözlerdi. Gürkan bu günahlardan sıyrılmak için konuşmasının bir başka yerinde, sosyal demokrasi "hükümet olmuştur ama iktidar olamamıştır" diye kelime oyunu yapıyor. Ama bu gibi kelime oyunları yaşanmış gerçekleri değiştiremez.

Sosyal demokrasi iktidara gelipde halka hiçbir nimet sunmamış olduğu gibi, yolunu döşediği faşizme karşı sesini çıkarmayarak muhalefetteyken de bir nimet sunmamıştır. Sosyal demokrasi her koşulda sınanmış ve halk tarafından önemsiz bir rafa oturtulmuştur. Sınırlı seçeneklerin sunulduğu bir seçim ortamından sosyal demokratlar yine oy alabilirler ama oyla halkın inancı bir değildir. Halkta bütün sistem partilerine, bu arada sosyal demokratlara da inanç büyük bir aşınmaya uğramıştır. Zaten birleşmeyi acilleştiren asıl neden de bu olmuştur. Bu anlamda, Gürkan'ın dediği gibi, birleşme halkın ürünüdür.

Halkın öfke içinde olduğu, Evren'in bile ağız değiştirmek zorunda kaldığı, rüzgarların soldan estiği bir ortamda HP de, SODEP de yeterince güçlenememişlerdir. Bunun nedeni nicelik olarak küçük olmaları değil, derece farkıyla ama her ikisinin de halkın istemlerine uyamamalarıdır. Şimdi birleşerek nicelik olarak büyümek ve sahte iktidar hayalleri yaratarak yeniden etkiyi arttırmak peşindeler. Ama halk, çok gördü geçirdi. Sahte hayallere değil bugünün gerçeklerine bakıyor.

Bugünkü durumu değiştirmek için bu sosyal demokratlar ne yapıyorlar? Anayasa'nın değişmesini bekliyorlar. Gürkan "bugün anayasa sosyal demokrat bir partinin kurulmasına değil, sosyal demokrat niyet partisi kurulmsına izin veriyor" diyor. Yani yalnızca iktidar değil, parti bile henüz boş bir hayaldir.

> **Türkiye'nin en demokratik ve sonuna dek tek demokratik solu, işçi soludur, komünist partisidir. Demokrasi için tek yolun devrim olduğu bir ülkede devrim korkusuyla yanıp tutuşan sosyal demokratların *demokrat olmadıklarını* geçmiş de gösterdi, gelecek de gösterecektir.**

Anayasa değişecek, asıl parti o zaman kurulacak, derken arada bir hükümete gelecek, ama hükümet yetmez iktidara gelmesi gerek, az gidip uz gidip iktidara gelecek ve görün o zaman sosyal demokrasi halka ne nimetler verecek! Peki şu uzun yolu kısaltmak için bu sosyal demokratlar anayasa değişsin diye ne yapıyorlar? Devrimden, patlamadan korktukları için icazetleri kendilerinden menkul sosyal demokratlar şimdilik pısırık muhalefet yapıyorlar!

İki partinin birleşip, parti ve iktidar hayalleri yaymasıyla halkın sosyal demokrasiye aşınmış inancının tazelenebileceğini pek aklına kestirmediğinden olsa gerek, DSP şimdilik ne kuruluyor, ne birleşiyor. DSP daha orjinal bazı kandırmacalar bulmak peşindedir. "Tabandan"(!) kurulma, sosyal demokrasi — demokratik sol ayrımı, CHP'yi yadsıyarak onun günahlarından sıyrılmak, bu orjinallikler arasında geliyor. DSP "yepyeni" birşey gibi ortaya çıkmak istiyor ama yaşam onu da daha kurulmadan eskitti.

"Tabandan kurulma" işi espiriye dönüştü. Sonunda kendileri de 40 bin imzalı başvuru güç olduğu için kurucular sayısını kısıtlayacaklarını ve bu yüzden de daha geç kurulacaklarını açıkladılar. Yani DSP 19 Ağustos'ta da kurulmuyor ve üstelik "tabandan" kurulmanın bütün püf noktası olan 40 bin imzalı dilekçe verilemiyor! Bugün DSP ne yapıyor sorusunun yanıtı: "Kurulmaya çalışıyor"! Yani bu da bir başka yılan hikayesi!

Aylardır kurulmakla uğraşan DSP'nin gölge başkanı Rahşan Ecevit, daha HP ve SODEP'le neden birleşmediklerine düzgün bir açıklama getirmeden ikide bir sol ile farklılığını koyan demeçler veriyor. Son olarak da *Nokta*'ya "biz solda değil demokratik solda bütünleşmeyi amaçlıyoruz" demiş. *(Cumhuriyet,* 19.8.1985)

Çok memnun olduk çünkü biz de sizin değil solla bütünleşmenizi, solun yanına bile yaklaşmanızı istemiyoruz. Bundan önce solun yanına yaklaşmanız faşizmin çilelerine maloldu. Bu kez uzak durun.

Ayrıca sol ve demokratik sol diye ayrım yaparak solu antidemokratik göstermeye çalışıyorsunuz ama bunu da başaramayaksınız. Türkiye'nin en demokratik ve tek gerçekten, sonuna dek demokratik solu işçi soludur, komünist partisidir. Demokrasi için tek yolun devrim olduğu bir ülkede devrim korkusuyla yanıp tutuşan sosyal demokratların ne ölçüde demokrat olabileceklerini geçmiş de gösterdi, gelecek de gösterecektir.

Cemile Çakmak

Halkın kabaran öfkesi halkçı görünümlü burjuva partileri de yıkıp geçecektir

Sosyal demokrasi burjuvazinin s l d magojisidir

Faşizmin çözülmesiyle beraber sosyal demokrasinin dili de çözülmeye başladı. Önce İnönü'nün yaveri olma statüsüyle Calp piyasaya sürülmüştü. Ardından İnönü'nün oğlu çıktı. Derken İnönü'nün sol kolu Bülent Ecevit'in hanımı Rahşan Ecevit belirdi.

Bu çevreler daha sonra birbirlerini eleştirmeye başladılar. Rahşan Ecevit "kendilerini ilerici ve devrimci saysalar da tutuculuktan kurtulamayan bazı çevreler..." diye rakiplerini tanımlarken, Necdet Calp, DSP'yi solu bölmeye çalışan sermayenin partisi olmakla suçluyor, SODEP merkez yönetim kurulu ise DSP'ye "Daha Sonra Partisi" diye ad takıyordu.

Şimdi HP'de Calp gitti. HP-SODEP birleşmesi gerçekleşeceğe benziyor. DSP bu birleşmenin dışında kalacak ve "eleştiriler" DSP ile yeni birleşik parti arasında geçecek. Sosyal demokrat partiler arasında geçmiş ve geçecek olan "eleştiriler" bir noktayı bulandırmayacaktır. Bu partiler, birbirlerini istedikleri kadar eleştirsinler, hepsinin ortak varoluş nedeni, soldan konuşarak halkın öfkesini burjuva kanallara akıtıp devrimi önlemektir. Bu anlamda CHP'yle de hiçbir farkları olmayacaktır. CHP genel başkanı Bülent Ecevit'in ortanın solunu anlatan şu sözleri hepsi için geçerlidir:

"Ortanın solunda tutum ve davranış, aşırı soldan da bazı keskin çizgilerle ayrılır ve sağındaki bütün akımlardan olduğu kadar, aşırı solun da karşısındadır. *Üstelik, toplumun aşırı sola kaymasını önlemede, sağdaki bütün akımlardan daha etkilidir. (...)* Ortanın solunda bir ekonomik ve sosyal siyasetle;

"Gelirler arasında dengesiz ve adaletsiz ölçülere varan büyük farklılaşmalar giderileceği ve önleneceği için, sınıflar arası duvarlar *alçalır.*

"Çalışanlar aynı zamanda toplu yatırımlar yapacakları için, bu duvarlar aşılarak, sınıflar arası kaynaşma sağlanır." (Bülent Ecevit, *Ortanın Solu,* s.114-117) (abç)

Yani sosyal demokratların siyasetleri sınıflar arasındaki duvarları alçaltıp, insanların duvarların üzerinden atlayarak öbür tarafa geçebilme, halk arasındaki yaygın bir deyimle "köşeyi dönebilme" olasılığını vaad ediyor.

Sosyal demokratlar, "aşırı solcular" diyerek küçük burjuva soluyla aynı kefede göstermeye çalıştıkları biz komünistleri de duvarları tamamen yıkıp sınıfları ortadan kaldırmak için savaşmakla "suçluyorlar". Bu suçlamalarında tamamen haklılar! Biz üç-beş kişinin köşeyi dönebileceği bir toplum için değil, sınıfsız bir toplum için savaşıyoruz. Menşeviklerden farklı olarak yaptığımız, ortanın solcuları ile bir çatı altında birleşip halkın gözünde devrim alternatifini bulandırmak değil, bu sahte solcuların burjuva sınıf kökenlerini ve sınıf savaşının yönünü saptırmak amacıyla ortaya atıldıklarını sergilemektir.

Güvercinli, zeytin dallı amblemleriyle ortaya çıkan bu sahte umut partilerinden DSP'nin genel başkan adayı, sınıflar arasındaki duvarı alçaltıp(!) halktaki huzursuzluğu bastırmayı amaçladıklarını şu sözleriyle çok güzel dile getiriyor:

"Anavatan Partisi de toplumdaki değişiklik isteğinin farkında. Seçim başarısı da büyük ölçüde oradan kaynaklanıyor. Ama Anavatan Partisinin *değişiklik* anlayışı, geçmişinde geçmişine dönüktür... Bunun farkına varıldıkça Anavatan Partisi'ne karşı duyulan derin hayal kırıklığı hızla yaygınlaşıyor. Ama ne çare ki henüz *inandırıcı* bir seçenek yok ortada. ***Eğer böyle bir seçenek oluşmazsa, Türkiye çok daha karanlık durumlara sürüklenir.*** Öyle umuyoruz ki Demokratik Sol Parti'yle bu boşluk dolacaktır." (Rahşan Ecevit, *Cumhuriyet,* 12 Haziran 1985) (abç)

Halkın kabaran öfkesi artık açıktan açığa burjuvazinin çıkarlarını savunan partileri çoktan aşmıştır. Önümüzdeki dönemde daha halkçı görünümlü bu derme çatma sosyal demokrat partileri de yıkıp geçecektir.

Başak Uludağ, Londra